

Τίτλος Μαθήματος: Εισαγωγή στη Συμπερίληψη και την Ένταξη

Πρότυπο Ενότητας

Αριθμός Ενότητας	4
Τίτλος Ενότητας	Αποτελεσματική επικοινωνία σε πολυπολιτισμικά και διαφοροποιημένα περιβάλλοντα
Περιγραφή της Ενότητας	<p>Σκοπός της Ενότητας</p> <p>Η παρούσα ενότητα αναδεικνύει τον καθοριστικό ρόλο της επικοινωνίας στη διαμόρφωση συμπεριληπτικών, ισότιμων και πολιτισμικά ευαίσθητων περιβαλλόντων επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης (ΕΕΚ). Καθώς τόσο οι εκπαιδευόμενοι όσο και οι εκπαιδευτές δραστηριοποιούνται σε ολοένα και πιο πολυπολιτισμικά κοινωνικά και επαγγελματικά περιβάλλοντα, η αποτελεσματική επικοινωνία καθίσταται θεμελιώδης δεξιότητα για τη γεφύρωση πολιτισμικών, γλωσσικών και βιωματικών διαφορών.</p> <p>Η ενότητα παρέχει σε άτομα από ευάλωτες ή περιθωριοποιημένες ομάδες, καθώς και σε επαγγελματίες της ΕΕΚ, γνώσεις και πρακτικά εργαλεία για την ανάπτυξη επικοινωνιακής, συμπεριληπτικής και προσαρμοστικής επικοινωνίας. Στόχος της είναι η άρση των επικοινωνιακών εμποδίων — γλωσσικών, πολιτισμικών ή αντιληπτικών— μέσω της προώθησης στρατηγικών που βασίζονται στην ισότητα, τον σεβασμό και την ενσυναίσθηση στις διαπροσωπικές αλληλεπιδράσεις, τόσο στο πλαίσιο της ΕΕΚ όσο και στον εργασιακό χώρο.</p> <p>Συνάφεια με τους στόχους του προγράμματος</p> <p>Η συγκεκριμένη ενότητα υποστηρίζει και προωθεί τους γενικούς στόχους του προγράμματος μέσω των εξής:</p> <ul style="list-style-type: none">• Προώθηση της ευαισθητοποίησης: Βοηθά τους συμμετέχοντες να αναγνωρίσουν πώς οι επικοινωνιακές πρακτικές μπορούν είτε να ενισχύσουν είτε να αμφισβητήσουν τον κοινωνικό αποκλεισμό και τις προκαταλήψεις σε πολυπολιτισμικά επαγγελματικά περιβάλλοντα μάθησης.• Ενίσχυση της συμπερίληψης: Εξοπλίζει τους εκπαιδευτές με συμπεριληπτικές στρατηγικές, ώστε κάθε εκπαιδευόμενος να αισθάνεται ορατός, ότι ακούγεται και ότι εκτιμάται.• Ενδυνάμωση των εκπαιδευομένων: Ενισχύει την ικανότητα των περιθωριοποιημένων εκπαιδευομένων να εκφράζονται με σαφήνεια, να διεκδικούν τα δικαιώματά τους και να συμμετέχουν ενεργά στη μαθησιακή διαδικασία και στο εργασιακό περιβάλλον.

	<ul style="list-style-type: none">• Καλλιέργεια πολιτισμικής ευαισθησίας: Ενθαρρύνει όλους τους συμμετέχοντες να αναστοχάζονται σχετικά με το πώς οι πολιτισμικές παραδοχές και τα επικοινωνιακά τους πρότυπα ενδέχεται να επηρεάζουν τους άλλους. <p>Θεματικές ενότητες που καλύπτονται</p> <ol style="list-style-type: none">1. Βασικές αρχές της επικοινωνίας: Κατανόηση της λεκτικής, μη λεκτικής και παραλεκτικής επικοινωνίας, καθώς και των συνηθισμένων εμποδίων που δυσχεραίνουν την αποτελεσματική επικοινωνιακή ανταλλαγή.2. Πολιτισμική επίγνωση στην επικοινωνία: Διερεύνηση του τρόπου με τον οποίο ο πολιτισμός διαμορφώνει τα επικοινωνιακά πρότυπα και ανάπτυξη δεξιοτήτων αποφυγής στερεοτύπων, προκαταλήψεων και παρερμηνειών.3. Συμπεριληπτική και με σεβασμό επικοινωνία: Πρωώθηση της συμπεριληπτικής γλώσσας, της ενεργητικής ακρόασης και της ενσυναίσθησης, με στόχο την ενίσχυση του αισθήματος του ανήκειν και του αμοιβαίου σεβασμού σε διαφορετικά περιβάλλοντα.4. Υπέρβαση γλωσσικών και επικοινωνιακών εμποδίων: Εφαρμογή πολυγλωσσικών, οπτικών και απλοποιημένων στρατηγικών για τη διευκόλυνση της κατανόησης και της προσβασιμότητας.5. Διαχείριση συγκρούσεων σε πολυπολιτισμικά περιβάλλοντα: Αναγνώριση των αιτίων της παρεπικοινωνίας και αξιοποίηση πολιτισμικά ευαίσθητων τεχνικών επίλυσης συγκρούσεων και διεκδικητικού διαλόγου.6. Προσαρμογή της επικοινωνίας για τη συμπερίληψη: Προσαρμογή των μεθόδων επικοινωνίας στις διαφορετικές ανάγκες των εκπαιδευομένων, μέσω συμπεριληπτικών αρχών και ψηφιακών εργαλείων.7. Ενδυνάμωση της αυτοέκφρασης και της διεκδίκησης δικαιωμάτων: Υποστήριξη των περιθωριοποιημένων εκπαιδευομένων ώστε να εκφράζουν τις ανάγκες τους, να υπερασπίζονται τα δικαιώματά τους και να ενισχύουν την αυτοπεποίθησή τους μέσω της αποτελεσματικής επικοινωνίας.8. Επαγγελματική και διαπροσωπική επικοινωνία στην ΕΕΚ: Ανάπτυξη κατάλληλων επικοινωνιακών πρακτικών για επαγγελματικά περιβάλλοντα, συμπεριλαμβανομένης της συνεργασίας, της παροχής ανατροφοδότησης και της οικοδόμησης σχέσεων εμπιστοσύνης.
--	---

Μαθησιακά Αποτελέσματα	<ul style="list-style-type: none">ο K4 (Γνώσεις): Περιγράφει αποτελεσματικές στρατηγικές επικοινωνίας για πολυπολιτισμικά και διαφοροποιημένα εργασιακά περιβάλλοντα.ο S2 (Δεξιότητες): Εφαρμόζει συμπεριληπτικές πρακτικές επικοινωνίας σε πολυπολιτισμικά περιβάλλοντα.ο C2 (Ικανότητες): Προσαρμόζει την επικοινωνία και τις πρακτικές του/της με στόχο την προώθηση συμπεριληπτικών περιβαλλόντων.
Συμπεριληπτικά Μέτρα Προσαρμογής στο Τοπικό Πλαίσιο και Προσβασιμότητας	<p>1) Τοπικό Πλαίσιο Προσαρμογής (Localisation) Η τοπική προσαρμογή θα πρέπει να περιλαμβάνει:</p> <ul style="list-style-type: none">• τη μετάφραση όλου του βασικού περιεχομένου, των οδηγιών και του εκπαιδευτικού υλικού στη γλώσσα των χρηστών·• την αντικατάσταση ή προσαρμογή παραδειγμάτων, σεναρίων και αναφορών, ώστε να ανταποκρίνονται στο κοινωνικοπολιτισμικό και επαγγελματικό πλαίσιο της κάθε χώρας, με χρήση οικείων τοπικών ονομάτων, χώρων εργασίας, μελετών περίπτωσης και καταστάσεων σχετικών με το εθνικό σύστημα ΕΕΚ·• τη χρήση οπτικών στοιχείων (εικόνων, εικονιδίων και συμβόλων) που είναι πολιτισμικά ουδέτερα ή προσαρμοσμένα στις τοπικές πολιτισμικές νόρμες, αποφεύγοντας εικόνες που ενδέχεται να παρερμηνευθούν ή να θεωρηθούν προσβλητικές·• τη συμμετοχή τοπικών εκπαιδευτικών, επιμορφωτών και εκπροσώπων μεταναστευτικών ή μειονοτικών κοινοτήτων στη διαδικασία αναθεώρησης και προσαρμογής του υλικού. <p>2) Προσβασιμότητα (Accessibility) Για τη διασφάλιση της προσβασιμότητας, προτείνεται:</p> <ul style="list-style-type: none">• η χρήση απλού και κατανοητού λεξιλογίου, με αποφυγή ιδιωματικών εκφράσεων·• η παροχή γλωσσαρίου βασικών όρων·• η διάθεση του εκπαιδευτικού περιεχομένου σε πολλαπλές μορφές, όπως κείμενο, ήχος και βίντεο, όπου κρίνεται σκόπιμο·• η αξιοποίηση κουκκίδων, εικονιδίων και οπτικών στοιχείων για τη διευκόλυνση της κατανόησης, χωρίς αποκλειστική εξάρτηση από το γραπτό κείμενο·• η διασφάλιση ότι το διαδραστικό περιεχόμενο, όπως κουίζ, φόρμες και ασκήσεις, είναι εύχρηστο και προσβάσιμο·• η παροχή σύντομων και εύληπτων περιλήψεων για το περιεχόμενο κειμένου, ήχου ή βίντεο.
Καινοτόμες Διδακτικές Μέθοδοι που Εφαρμόζονται στις Δραστηριότητες	<ul style="list-style-type: none">- Για την ενίσχυση της ενεργού συμμετοχής, της ουσιαστικής κατανόησης και της συμπερίληψης, η ενότητα ενσωματώνει καινοτόμες διδακτικές

μεθόδους, οι οποίες ευθυγραμμίζονται με τις αρχές της μαθητοκεντρικής και βιωματικής εκπαίδευσης. Οι μέθοδοι αυτές έχουν σχεδιαστεί ώστε να ανταποκρίνονται σε διαφορετικά μαθησιακά στυλ και να προάγουν την ενεργή συμμετοχή, την κριτική σκέψη και την ανάπτυξη πρακτικών δεξιοτήτων. Περιλαμβάνουν:

ο **Βιωματική και συμμετοχική μάθηση**

- Οι δραστηριότητες βασίζονται σε ρεαλιστικά σενάρια, παιχνίδια ρόλων, προσομοιώσεις και μελέτες περίπτωσης, συνδέοντας τη θεωρία με τις βιωμένες εμπειρίες των εκπαιδευομένων.
- Οι εκπαιδευόμενοι ενθαρρύνονται να αναστοχάζονται σχετικά με το προσωπικό τους επικοινωνιακό ύφος και τις πολιτισμικές τους παραδοχές, μέσω καθοδηγούμενης αυτοαξιολόγησης και ανατροφοδότησης από συνομηλίκους.

ο **Μάθηση βασισμένη σε προβλήματα και διερεύνηση**

- Οι εκπαιδευόμενοι εμπλέκονται σε αυθεντικές επικοινωνιακές προκλήσεις και διερευνούν συνεργατικά συμπεριληπτικές στρατηγικές για την αντιμετώπισή τους.
- Τα σενάρια περιλαμβάνουν δραστηριότητες επίλυσης προβλημάτων σε πολυπολιτισμικά επαγγελματικά περιβάλλοντα, προωθώντας την ανάπτυξη μεταβιβάσιμων οριζόντιων δεξιοτήτων (*soft skills*).

ο **Ψηφιακά και πολυτροπικά εργαλεία**

- Ενσωματώνονται πρακτικές ψηφιακής αφήγησης, συνεργατικά εργαλεία (π.χ. Padlet, Jamboard) και ανάλυση βίντεο, με στόχο την ενίσχυση της οπτικής και ακουστικής εμπλοκής των εκπαιδευομένων.
- Αξιοποιείται προσβάσιμο πολυμεσικό υλικό για την υποστήριξη διαφορετικών μαθησιακών προτιμήσεων και αναγκών.

ο **Προσομοίωση και παιχνίδι ρόλων**

- Προσομοιωμένα εργασιακά περιβάλλοντα ή πολυπολιτισμικές αλληλεπιδράσεις

	<p>χρησιμοποιούνται για την ασφαλή εξάσκηση επικοινωνιακών στρατηγικών και δεξιοτήτων.</p> <ul style="list-style-type: none">ο Συνεργατική μάθηση μεταξύ συνομηλίκων<ul style="list-style-type: none">- Οι εκπαιδευόμενοι συνεργάζονται με άτομα διαφορετικών πολιτισμικών και κοινωνικών υποβάθρων, ανταλλάσσοντας προσωπικές οπτικές και εμπειρίες με στόχο την ανάπτυξη αμοιβαίας κατανόησης.- Οι εκπαιδευτές λειτουργούν ως συντονιστές και διευκολυντές της μαθησιακής διαδικασίας, προωθώντας τη συν-μάθηση και τον συμπεριληπτικό διάλογο αντί της μονοδιάστατης, δασκαλοκεντρικής διδασκαλίας.
--	--

Πίνακας Δραστηριοτήτων

A/A Δραστηριότητας	Τίτλος Δραστηριότητας	Σύντομη Περιγραφή
1	Κατανόηση της επικοινωνίας – Τι είναι και γιατί είναι σημαντική	Η δραστηριότητα βοηθά τους εκπαιδευομένους να αναγνωρίσουν τα βασικά στοιχεία και είδη της επικοινωνίας, καθώς και τα πιθανά εμπόδια που δυσχεραίνουν την αποτελεσματική επικοινωνία σε πολυπολιτισμικά και διαφοροποιημένα περιβάλλοντα.
2	Φωνές από το πεδίο – Επικοινωνιακές προκλήσεις σε διαφορετικά περιβάλλοντα	Μέσα από τη δραστηριότητα, οι εκπαιδευόμενοι θα είναι σε θέση να περιγράφουν πραγματικές επικοινωνιακές δυσκολίες σε επαγγελματικά και μαθησιακά περιβάλλοντα και να αναστοχάζονται σχετικά με την πολιτισμική ευαισθησία και την ενσυναίσθηση ως βασικά στοιχεία της συμπεριληπτικής επικοινωνίας.
3	Χαρτογραφώντας τις ταυτότητές μας και τα επικοινωνιακά μας πρότυπα	Η δραστηριότητα βοηθά τους εκπαιδευομένους να διερευνήσουν την επίδραση της προσωπικής και πολιτισμικής ταυτότητας στα πρότυπα επικοινωνίας και να αναλύσουν πώς η αυτογνωσία μπορεί να ενισχύσει την προσαρμοστικότητα σε διαφορετικά περιβάλλοντα.
4	Πολιτισμικοί κώδικες – Διερεύνηση διαφορών στη λεκτική και μη λεκτική επικοινωνία	Η δραστηριότητα δίνει στους εκπαιδευομένους τη δυνατότητα να εξασκηθούν στην ερμηνεία λεκτικών και μη λεκτικών στοιχείων σε διαπολιτισμικές περιστάσεις και να ανταποκρίνονται κατάλληλα.
5	Σπάζοντας τα εμπόδια – Συμπεριληπτική γλώσσα και ενεργητική ακρόαση	Μέσω της χρήσης συμπεριληπτικής και με σεβασμό γλώσσας, οι εκπαιδευόμενοι θα μπορούν να εφαρμόζουν τεχνικές ενεργητικής ακρόασης για την οικοδόμηση εμπιστοσύνης και αμοιβαίας κατανόησης σε προσομοιωμένα και πραγματικά περιβάλλοντα.
6	Πες το χωρίς λέξεις – Πρόκληση πολυτροπικής επικοινωνίας	Αυτή η δημιουργική δραστηριότητα επιτρέπει στους εκπαιδευομένους να ανακαλύψουν τη δύναμη της μη λεκτικής και οπτικής επικοινωνίας, ιδιαίτερα σε περιπτώσεις όπου η γλώσσα είναι περιορισμένη ή πολυπολιτισμική. Παράλληλα, προάγει την ενσυναίσθηση και τις δεξιότητες προσαρμογής.
7	Η επικοινωνία στην πράξη – Σενάρια συγκρούσεων και συμπεριληπτικές στρατηγικές	Η δραστηριότητα παρέχει στους εκπαιδευομένους ένα ασφαλές περιβάλλον για να εξασκηθούν στη διαχείριση επικοινωνιακών δυσλειτουργιών και διαπολιτισμικών εντάσεων.

8	Προσαρμόζομαι και επικοινωνώ: Επίλυση ενός πραγματικού επαγγελματικού περιστατικού	Η δραστηριότητα βοηθά τους εκπαιδευόμενους να εντοπίζουν κατάλληλες στρατηγικές επικοινωνίας για συγκεκριμένα επαγγελματικά πλαίσια, χρησιμοποιώντας συμπεριληπτική γλώσσα και συμπεριφορά και σχεδιάζοντας κατάλληλες επικοινωνιακές προσεγγίσεις για ένα πολυπολιτισμικό κοινό.
9	Μικρό εργαστήριο: Διδάσκοντας στους άλλους όσα έμαθες	Μέσα από αυτή τη δραστηριότητα, οι εκπαιδευόμενοι σχεδιάζουν και υλοποιούν μια σύντομη δραστηριότητα επικοινωνίας για τους συνομηλίκους τους, εφαρμόζοντας συμπεριληπτικές αρχές και προσαρμόζοντας το περιεχόμενο σε ένα διαφοροποιημένο κοινό.
10	Προσωπικός αναστοχασμός: Η προσωπική μου εργαλειοθήκη συμπεριληπτικής επικοινωνίας	Η δραστηριότητα ενθαρρύνει τους συμμετέχοντες να αναστοχαστούν σε προσωπικό και ουσιαστικό επίπεδο σχετικά με όσα έμαθαν και με τον τρόπο που θα τα εφαρμόσουν στην εκπαιδευτική, προσωπική ή επαγγελματική τους ζωή.

Αριθμός Δραστηριότητας	Τίτλος Δραστηριότητας	Σύντομη Περιγραφή
1.	Κατανόηση της επικοινωνίας – Τι είναι και γιατί είναι σημαντική	Η δραστηριότητα βοηθά τους εκπαιδευόμενους να αναγνωρίσουν τα βασικά στοιχεία και είδη της επικοινωνίας, καθώς και πιθανά εμπόδια που δυσχεραίνουν την αποτελεσματική επικοινωνία σε διαφορετικά περιβάλλοντα.
2.	Φωνές από το πεδίο – Επικοινωνιακές προκλήσεις σε διαφοροποιημένα περιβάλλοντα	Μέσα από τη δραστηριότητα, οι εκπαιδευόμενοι θα είναι σε θέση να περιγράψουν πραγματικές επικοινωνιακές προκλήσεις σε επαγγελματικά και μαθησιακά περιβάλλοντα και να αναστοχάζονται σχετικά με την πολιτισμική ευαισθησία και την ενσυναίσθηση ως βασικά στοιχεία της συμπεριληπτικής επικοινωνίας.
3.	Χαρτογραφώντας τις ταυτότητές μας και τα επικοινωνιακά μας πρότυπα	Η δραστηριότητα βοηθά τους εκπαιδευόμενους να διερευνήσουν την επίδραση της προσωπικής και πολιτισμικής ταυτότητας στα πρότυπα επικοινωνίας και να αναλύσουν πώς η αυτογνωσία μπορεί να ενισχύσει την προσαρμοστικότητα σε διαφορετικά περιβάλλοντα.
4.	Πολιτισμικοί κώδικες – Διερεύνηση διαφορών στη λεκτική και μη λεκτική επικοινωνία	Η δραστηριότητα δίνει στους εκπαιδευόμενους τη δυνατότητα να εξασκηθούν στην ερμηνεία λεκτικών και μη λεκτικών στοιχείων σε διαπολιτισμικές περιστάσεις και να ανταποκρίνονται με κατάλληλο τρόπο.
5.	Σπάζοντας τα εμπόδια –	Μέσω της χρήσης συμπεριληπτικής και με σεβασμό γλώσσας, οι εκπαιδευόμενοι θα

	Συμπεριληπτική γλώσσα και ενεργητική ακρόαση	μπορούν να εφαρμόζουν τεχνικές ενεργητικής ακρόασης με στόχο την οικοδόμηση εμπιστοσύνης και αμοιβαίας κατανόησης σε προσομοιωμένα και πραγματικά περιβάλλοντα.
6.	Πες το χωρίς λέξεις – Πρόκληση πολυτροπικής επικοινωνίας	Η δημιουργική αυτή δραστηριότητα επιτρέπει στους εκπαιδευόμενους να ανακαλύψουν τη δύναμη της μη λεκτικής και οπτικής επικοινωνίας, ιδιαίτερα σε περιπτώσεις όπου η γλώσσα είναι περιορισμένη ή διαφοροποιημένη. Παράλληλα, προάγει την ενσυναίσθηση και τις δεξιότητες προσαρμογής.
7.	Η επικοινωνία στην πράξη – Σενάρια συγκρούσεων και συμπεριληπτικές στρατηγικές	Η δραστηριότητα παρέχει στους εκπαιδευόμενους ένα ασφαλές περιβάλλον για εξάσκηση στη διαχείριση επικοινωνιακών δυσκολιών και διαπολιτισμικών εντάσεων.
8.	Προσαρμόζομαι και επικοινωνώ: Επίλυση ενός πραγματικού επαγγελματικού περιστατικού	Η δραστηριότητα βοηθά τους εκπαιδευόμενους να εντοπίζουν κατάλληλες στρατηγικές επικοινωνίας για συγκεκριμένα επαγγελματικά πλαίσια, χρησιμοποιώντας συμπεριληπτική γλώσσα και συμπεριφορά, καθώς και να σχεδιάζουν κατάλληλες επικοινωνιακές προσεγγίσεις για ένα διαφοροποιημένο κοινό.
9.	Μικρό εργαστήριο: Διδάσκοντας στους άλλους όσα έμαθες	Μέσα από αυτή τη δραστηριότητα, οι εκπαιδευόμενοι σχεδιάζουν και υλοποιούν μια σύντομη δραστηριότητα επικοινωνίας για τους συνομηλίκους τους, εφαρμόζοντας συμπεριληπτικές αρχές και προσαρμόζοντας το περιεχόμενο σε ένα διαφοροποιημένο κοινό.
10.	Προσωπικός αναστοχασμός: Η προσωπική μου εργαλειοθήκη συμπεριληπτικής επικοινωνίας	Η δραστηριότητα ενθαρρύνει τους συμμετέχοντες να αναστοχαστούν ουσιαστικά και σε προσωπικό επίπεδο σχετικά με όσα έμαθαν και με τον τρόπο που θα τα εφαρμόσουν στην εκπαιδευτική, προσωπική ή επαγγελματική τους ζωή.

Activity template

Αριθμός Δραστηριότητας	1
Τίτλος Δραστηριότητας	Κατανόηση της επικοινωνίας – Τι είναι και γιατί είναι σημαντική
Διάρκεια	60 λεπτά
Μαθησιακά Αποτελέσματα	Μικρο-μαθησιακά αποτελέσματα (Micro LO): <ul style="list-style-type: none">• Αναγνωρίζει τα βασικά στοιχεία και είδη της επικοινωνίας.• Εντοπίζει πιθανά εμπόδια στην αποτελεσματική επικοινωνία σε διαφορετικά και πολυπολιτισμικά περιβάλλοντα.
Απαιτούμενα Υλικά	<ul style="list-style-type: none">ο Προβολέας και φορητός υπολογιστής για την παρουσίαση διαφανειώνο Έντυπες ή ψηφιακές διαφάνειες σχετικά με βασικά μοντέλα επικοινωνίαςο Χαρτί παρουσίασης (flipchart) και μαρκαδόροιο Αυτοκόλλητα σημειώσεων (sticky notes)ο Πίνακας ή λευκοπίνακας
Μεθοδολογία και Οδηγίες Υλοποίησης	<p>Εισαγωγή από τον/την εκπαιδευτή/-τρια Ξεκινήστε καλωσορίζοντας τους συμμετέχοντες και παρουσιάζοντας τον σκοπό της συνεδρίας: την οικοδόμηση βασικής κατανόησης της επικοινωνίας και του ρόλου της στη δημιουργία συμπεριληπτικών περιβαλλόντων. Δώστε έμφαση στη σημασία της επίγνωσης και της κατανόησης πριν από την πρακτική εφαρμογή.</p> <p>Δομή της δραστηριότητας Εξηγήστε ότι η επικοινωνία δεν αφορά μόνο τις λέξεις, αλλά και το νόημα, το πλαίσιο, τον πολιτισμό και την ενεργητική ακρόαση. Η προσέγγιση αυτή θέτει τις βάσεις για την κατανόηση διαφορετικών επικοινωνιακών προτύπων στο πλαίσιο της ενότητας.</p> <p>Συμβουλές για τον/την εκπαιδευτή/-τρια</p> <ul style="list-style-type: none">• Χρησιμοποιήστε συμπεριληπτική και με σεβασμό γλώσσα.• Ενθαρρύνετε εκπαιδευομένους από διαφορετικά υπόβαθρα να μοιραστούν προσωπικές εμπειρίες ή σκέψεις, διασφαλίζοντας ότι όλοι αισθάνονται ασφαλείς και αποδεκτοί.• Προωθήστε τη συνεργατική καταγραφή ιδεών σε flipcharts ή σε κοινόχρηστα ψηφιακά εργαλεία.
Αναλυτική Περιγραφή της Δραστηριότητας:	
Βήμα 1 – Παρουσίαση διαφανειών και συζήτηση (15 λεπτά) <ul style="list-style-type: none">• Παρουσιάστε σύντομες και περιεκτικές διαφάνειες που καλύπτουν:	

- ο τα στοιχεία της επικοινωνίας (πομπός, μήνυμα, μέσο, δέκτης, ανατροφοδότηση, «θόρυβος»)-
- ο τα είδη επικοινωνίας: λεκτική, μη λεκτική και παραλεκτική επικοινωνία·
- ο τα εμπόδια στην επικοινωνία σε διαφορετικά περιβάλλοντα (γλώσσα, πολιτισμικές νόρμες, παραδοχές και στερεότυπα).
- Χρησιμοποιήστε 2–3 παραδείγματα για την έναρξη σύντομης ομαδικής συζήτησης, όπως:
«Τι συμβαίνει όταν ένα μήνυμα παρερμηνεύεται στον εργασιακό χώρο;»

Βήμα 2 – Ομαδικός νοητικός χάρτης (25 λεπτά)

- Θέστε στους συμμετέχοντες το ερώτημα:
«Πώς μοιάζει η αποτελεσματική επικοινωνία σε ένα πολυπολιτισμικό ή διαφοροποιημένο περιβάλλον;»
- Σε μικρές ομάδες, οι εκπαιδευόμενοι δημιουργούν έναν νοητικό χάρτη σε flipcharts ή με τη χρήση ψηφιακών εργαλείων (π.χ. Jamboard ή Miro), καταγράφοντας λέξεις-κλειδιά και παραδείγματα.
- Ενθαρρύνετε τους να σκεφτούν ζητήματα όπως:
 - ο ο τόνος της φωνής,
 - ο οι χειρονομίες και η γλώσσα του σώματος,
 - ο η μετάφραση και η διερμηνεία,
 - ο η υπομονή και η ενεργητική ακρόαση.

Βήμα 3 – Περιήγηση στις εργασίες και παρουσίαση (15 λεπτά)

- Οι ομάδες αναρτούν τους νοητικούς τους χάρτες στον τοίχο ή τους προβάλλουν στην οθόνη.
- Κάθε ομάδα πραγματοποιεί μια σύντομη παρουσίαση (περίπου 1 λεπτό) με τα βασικά σημεία και συμπεράσματά της.
- Ο/Η εκπαιδευτής/-τρια συνοψίζει τα κύρια σημεία και αναδεικνύει τις συνδέσεις μεταξύ των ιδεών που παρουσιάστηκαν.

Βήμα 4 – Αναστοχαστικό κλείσιμο (5 λεπτά)

Ζητήστε από τους εκπαιδευομένους να αναστοχαστούν πάνω στα ακόλουθα ερωτήματα:

- *«Τι σας εξέπληξε περισσότερο σχετικά με τη διαδικασία της επικοινωνίας;»*
- *«Έχετε βιώσει ποτέ μια αποτυχημένη επικοινωνία εξαιτίας πολιτισμικών διαφορών;»*
- *«Πώς μπορούν αυτές οι έννοιες να εφαρμοστούν σε επαγγελματικά ή εργασιακά περιβάλλοντα;»*

Αριθμός Δραστηριότητας	2
Αριθμός Δραστηριότητας	Φωνές από το πεδίο – Επικοινωνιακές προκλήσεις σε διαφοροποιημένα περιβάλλοντα
Διάρκεια	60 λεπτά
Μαθησιακά Αποτελέσματα	Μικρο-μαθησιακά αποτελέσματα (Micro LO): <ul style="list-style-type: none">• Περιγράφει πραγματικές επικοινωνιακές προκλήσεις σε επαγγελματικά και μαθησιακά περιβάλλοντα.• Αναστοχάζεται σχετικά με την πολιτισμική ευαισθησία και την ενσυναίσθηση ως βασικά στοιχεία της συμπεριληπτικής επικοινωνίας.
Απαιτούμενα Υλικά	<ul style="list-style-type: none">• Έντυπα ή ψηφιακά φύλλα μελετών περίπτωσης (3–4 σύντομα σενάρια από πραγματικές καταστάσεις)• Flipcharts ή μεγάλα φύλλα χαρτιού• Μαρκαδόροι• Αυτοκόλλητα σημειώσεων (sticky notes)• Παράρτημα Α: «Φύλλο Μελέτης Περίπτωσης – Σενάρια επικοινωνίας στην ΕΕΚ»
Μεθοδολογία και Οδηγίες Υλοποίησης	<p>Εισαγωγή από τον/την εκπαιδευτή/-τρια Ξεκινήστε αναφέροντας: <i>«Σήμερα θα εξετάσουμε πραγματικές ιστορίες επικοινωνιακών προκλήσεων που προκύπτουν σε πολυπολιτισμικά μαθησιακά ή εργασιακά περιβάλλοντα. Οι ιστορίες αυτές μάς βοηθούν να αναστοχαστούμε πάνω στις παραδοχές μας και να προετοιμαστούμε ώστε να ανταποκρινόμαστε με συμπεριληπτικό τρόπο.»</i></p> <p>Εξηγήστε ότι οι εκπαιδευόμενοι θα διαβάσουν, θα αναλύσουν και θα συζητήσουν μελέτες περίπτωσης σε μικρές ομάδες, διερευνώντας τι δεν λειτουργεί αποτελεσματικά, γιατί συνέβη και με ποιους τρόπους η συμπεριληπτική επικοινωνία θα μπορούσε να βελτιώσει την έκβαση των περιστατικών.</p> <p>Συμβουλές για τον/την εκπαιδευτή/-τρια</p> <ul style="list-style-type: none">• Υπενθυμίστε στους εκπαιδευομένους τη σημασία της ενεργητικής και με σεβασμό ακρόασης.• Ενθαρρύνετε τους συμμετέχοντες να αντλήσουν παραδείγματα από προσωπικές εμπειρίες, ιδιαίτερα εάν έχουν βιώσει παρόμοιες καταστάσεις.• Φροντίστε οι ομάδες να είναι μικτές και πολυπολιτισμικές, ώστε να ενισχυθεί η ανταλλαγή διαφορετικών οπτικών και εμπειριών.
Αναλυτική Περιγραφή της Δραστηριότητας	

Βήμα 1 – Εισαγωγική συζήτηση (10 λεπτά)

Θέστε το ακόλουθο ανοικτό ερώτημα:

«Έχετε βιώσει ή παρατηρήσει ποτέ μια παρεξήγηση που προκλήθηκε από τη γλώσσα, τον τόνο της φωνής ή τη γλώσσα του σώματος;»

Ζητήστε από 2–3 εθελοντές να μοιραστούν σύντομα παραδείγματα ή εμπειρίες. Συνδέστε τις απαντήσεις με τη σημασία της κατανόησης του πολιτισμικού πλαισίου και των επικοινωνιακών κωδίκων.

Βήμα 2 – Ομαδική εργασία μελέτης περίπτωσης (25 λεπτά)

Χωρίστε τους συμμετέχοντες σε μικρές ομάδες (3–4 άτομα).

Δώστε σε κάθε ομάδα μία μελέτη περίπτωσης από το προετοιμασμένο φύλλο εργασίας (Παράρτημα Α), όπως:

- ένας/μία εκπαιδευόμενος/-η με μεταναστευτικό υπόβαθρο που παρερμηνεύει οδηγίες στον χώρο εργασίας λόγω ιδιωματικών εκφράσεων·
- ένας/μία εκπαιδευτής/-τρια ΕΕΚ που χρησιμοποιεί, χωρίς να το αντιλαμβάνεται, πολιτισμικά ακατάλληλες χειρονομίες·
- σύγκρουση σε ομάδα εργασίας εξαιτίας διαφορετικών προσδοκιών σχετικά με τον βαθμό τυπικότητας στην επικοινωνία.

Κάθε ομάδα θα πρέπει να:

1. διαβάσει τη μελέτη περίπτωσης·
2. απαντήσει στα καθοδηγητικά ερωτήματα που περιλαμβάνονται στο φύλλο εργασίας·
3. καταγράψει βασικά συμπεράσματα ή εναλλακτικές συμπεριληπτικές στρατηγικές σε flipchart.

Βήμα 3 – Παρουσίαση ομάδων (15 λεπτά)

Κάθε ομάδα παρουσιάζει:

- μια σύντομη περίληψη του σεναρίου της·
- τη βασική επικοινωνιακή πρόκληση που εντόπισε·
- τις προτεινόμενες συμπεριληπτικές στρατηγικές ή προσαρμογές.

Ο/Η εκπαιδευτής/-τρια μπορεί να καταγράψει τα βασικά σημεία στον πίνακα, οργανώνοντάς τα σε θεματικές κατηγορίες, όπως:

- γλώσσα,
- τόνος επικοινωνίας,
- σχέσεις εξουσίας (*power distance*),
- πολιτισμικές αξίες.

Βήμα 4 – Κλείσιμο και αναστοχασμός (10 λεπτά)

Συγκεντρώστε όλους τους συμμετέχοντες και θέστε τα ακόλουθα ερωτήματα:

- *«Τι αποκάλυψαν αυτές οι ιστορίες σχετικά με τις προσωπικές μας παραδοχές;»*
- *«Τι είδους υποστήριξη στην επικοινωνία θα μπορούσε να αποτρέψει παρόμοιες καταστάσεις;»*
- *«Πώς μπορούμε να παραμένουμε ανοιχτοί και δεκτικοί απέναντι στη διαφορετικότητα;»*

Υποστηρικτικό Υλικό

Παράρτημα Α: Φύλλο Μελέτης Περίπτωσης – Σενάρια Επικοινωνίας στην ΕΕΚ

Σενάριο 1: «Ήταν απλώς ένας τρόπος του λέγειν!»

Σύντομη περιγραφή

Ένας μαθητεύομενος με μεταναστευτικό υπόβαθρο παρερμηνεύει οδηγίες ασφάλειας λόγω ιδιωματικών εκφράσεων.

Περιγραφή περιστατικού

Ο Ahmed, ένας 19χρονος εκπαιδευόμενος ΕΕΚ από την Αίγυπτο, πραγματοποιεί πρακτική άσκηση στον τομέα της φιλοξενίας στην Ιταλία. Κατά τη διάρκεια μιας απαιτητικής βάρδιας, ο επόπτης του λέει: «*Τα έκανες θάλασσα αυτή τη φορά*», αναφερόμενος σε ένα λάθος σε παραγγελία πελάτη. Ο Ahmed αγχώνεται έντονα, πιστεύοντας ότι πρόκειται να απολυθεί. Ζητά επανειλημμένα συγγνώμη, παρότι το λάθος ήταν μικρής σημασίας. Ο επόπτης δυσκολεύεται να κατανοήσει την έντονη συναισθηματική του αντίδραση.

Ερωτήματα ανάλυσης

1. Τι προκάλεσε την παρεξήγηση στη συγκεκριμένη περίπτωση;
2. Με ποιους τρόπους μπορεί η χρήση ιδιωματικών εκφράσεων να δημιουργήσει σύγχυση σε πολυπολιτισμικά περιβάλλοντα;
3. Τι θα μπορούσε να είχε κάνει διαφορετικά ο επόπτης, ώστε να επικοινωνήσει με μεγαλύτερη σαφήνεια;
4. Ποιες στρατηγικές θα μπορούσαν να υποστηρίξουν εκπαιδευόμενους όπως ο Ahmed, ώστε να αισθάνονται μεγαλύτερη αυτοπεποίθηση στην επικοινωνία τους;

Σενάριο 2: «Υπερβολικά άμεσο»

Σύντομη περιγραφή

Μια εκπαιδευόμενη αποφεύγει την οπτική επαφή με την εκπαιδεύτρια, γεγονός που παρερμηνεύεται ως έλλειψη ενδιαφέροντος.

Περιγραφή περιστατικού

Η Elena, εκπαιδεύτρια επαγγελματικής εκπαίδευσης, παρέχει ανατροφοδότηση σε μια εκπαιδευόμενη με το όνομα Fatma, η οποία κατάγεται από την Τουρκία, κατά τη διάρκεια παρουσίασης ομαδικής εργασίας. Η Elena αναφέρει: «*Αυτό το μέρος της εργασίας σου είναι αδύναμο και χρειάζεται περισσότερη προσπάθεια.*» Η Fatma, αισθανόμενη αμηχανία και πίεση από το σχόλιο της εκπαιδεύτριας, χαμηλώνει το βλέμμα της και παραμένει σιωπηλή. Η Elena θεωρεί ότι η Fatma έχει προσβληθεί και πιστεύει ότι πλέον δεν ενδιαφέρεται για το μάθημα εξαιτίας της κριτικής που δέχθηκε.

Ερωτήματα ανάλυσης

1. Ποιες πολιτισμικές διαφορές ενδέχεται να επηρεάζουν τον τρόπο με τον οποίο γίνεται αποδεκτή η ανατροφοδότηση;
2. Πώς μπορεί η άμεση επικοινωνία να ερμηνεύεται διαφορετικά σε διαφορετικά πολιτισμικά πλαίσια;
3. Με ποιους τρόπους θα μπορούσε η Elena να προσαρμόσει τον τρόπο παροχής ανατροφοδότησης, ώστε να είναι περισσότερο συμπεριληπτικός και ενθαρρυντικός;
4. Ποιες είναι ορισμένες πολιτισμικά ευαίσθητες πρακτικές παροχής εποικοδομητικής κριτικής;

Σενάριο 3: «Άρρητα Σήματα»

Σύντομη περιγραφή

Δύο μέλη ομάδας από διαφορετικά πολιτισμικά υπόβαθρα διαφωνούν σχετικά με τον τρόπο παροχής άμεσης ανατροφοδότησης.

Περιγραφή περιστατικού

Ο Luca, Ιταλός ηλεκτρολόγος, συνεργάζεται σε ένα ομαδικό έργο με τον Chen, έναν πρόσφατο απόφοιτο ΕΕΚ από την Κίνα. Κατά τη διάρκεια των συζητήσεων για τον σχεδιασμό του έργου, ο Chen παραμένει συχνά σιωπηλός, κουνώντας καταφατικά το κεφάλι του αλλά μιλώντας ελάχιστα. Ο Luca θεωρεί ότι ο Chen δεν έχει κάτι ουσιαστικό να συνεισφέρει και αναλαμβάνει μόνος του όλες τις αποφάσεις. Έπειτα από λίγες ημέρες, ο Chen αναφέρει στον εκπαιδευτή ότι αισθάνεται αποκλεισμένος από την ομάδα.

Ερωτήματα ανάλυσης

1. Ποια μη λεκτικά στοιχεία ή ποιες παραδοχές επηρέασαν τη συγκεκριμένη κατάσταση;
2. Για ποιους λόγους ενδέχεται ο Chen να παρέμεινε σιωπηλός και πώς ερμηνεύτηκε αυτή η στάση;
3. Ποιος είναι ο ρόλος του πολιτισμικού υπόβαθρου στα επικοινωνιακά πρότυπα (π.χ. άμεση και έμμεση επικοινωνία);
4. Ποιες στρατηγικές θα μπορούσαν να ενισχύσουν τη συμπεριληπτική συμμετοχή στην ομαδική εργασία;

Γενικά καθοδηγητικά ερωτήματα για όλες τις μελέτες περίπτωσης

- Ποια είναι η βασική επικοινωνιακή πρόκληση;
- Ποιοι πολιτισμικοί ή γλωσσικοί παράγοντες ενδέχεται να συμβάλλουν στη δημιουργία της δυσκολίας;
- Με ποιους τρόπους θα μπορούσε να επιλυθεί η κατάσταση μέσω συμπεριληπτικών στρατηγικών επικοινωνίας;

Αριθμός Δραστηριότητας	3
Τίτλος Δραστηριότητας	Χαρτογραφώντας τις ταυτότητές μας και τα επικοινωνιακά μας πρότυπα
Διάρκεια	60 λεπτά
Μαθησιακά Αποτελέσματα	Μικρο-μαθησιακά αποτελέσματα (Micro LO): <ul style="list-style-type: none">• Διερευνά την επίδραση της προσωπικής και πολιτισμικής ταυτότητας στα πρότυπα επικοινωνίας.• Αναλύει πώς η αυτογνωσία μπορεί να ενισχύσει την προσαρμοστικότητα σε διαφορετικά και πολυπολιτισμικά περιβάλλοντα.
Απαιτούμενα Υλικά	<ul style="list-style-type: none">• Εκτυπωμένα πρότυπα «Τροχού Ταυτότητας» (Παράρτημα Β: Πρότυπο Τροχού Ταυτότητας)• Μαρκαδόροι ή χρωματιστοί στυλό• Flipchart ή λευκοπίνακας• Παράρτημα Γ: Φύλλο αναστοχαστικών ερωτήσεων
Μεθοδολογία και Οδηγίες Υλοποίησης	Εισαγωγή <p>Η δραστηριότητα αυτή ενθαρρύνει τους εκπαιδευόμενους να αναστοχαστούν σχετικά με την προσωπική και πολιτισμική τους ταυτότητα και να εξετάσουν πώς αυτή επηρεάζει τον τρόπο επικοινωνίας, τις αντιλήψεις και τις παραδοχές τους. Ο/Η εκπαιδευτής/-τρια θα πρέπει να τονίσει τη σημασία της αυτογνωσίας ως βασικής προϋπόθεσης για την ανάπτυξη συμπεριληπτικής επικοινωνίας.</p> Σημειώσεις για τον/την εκπαιδευτή/-τρια <p>Δημιουργήστε ένα ασφαλές, υποστηρικτικό και μη επικριτικό περιβάλλον. Υπενθυμίστε στους συμμετέχοντες ότι η κοινοποίηση προσωπικών στοιχείων είναι προαιρετική και ότι η διαδικασία του προσωπικού αναστοχασμού έχει αξία ακόμη και χωρίς λεκτική συμμετοχή.</p>
Αναλυτική Περιγραφή της Δραστηριότητας Βήμα 1 – Χαρτογράφηση ταυτότητας (20 λεπτά) <p>Διανείμετε το πρότυπο του «Τροχού Ταυτότητας» και ζητήστε από τους συμμετέχοντες να το συμπληρώσουν ατομικά, καταγράφοντας στοιχεία όπως:</p> <ul style="list-style-type: none">• εθνικότητα,• γλώσσα ή γλώσσες,• φύλο,• θρησκεία,	

- εκπαιδευτικό υπόβαθρο,
- κοινωνικοί ρόλοι κ.ά.

Στη συνέχεια, καλέστε τους να αναστοχαστούν πάνω στα εξής ερωτήματα:

- *Ποιες πτυχές της ταυτότητάς σας επηρεάζουν τον τρόπο με τον οποίο επικοινωνείτε;*
- *Υπάρχουν στοιχεία της ταυτότητάς σας που οι άλλοι παρερμηνεύουν ή παραβλέπουν;*

Βήμα 2 – Ανταλλαγή απόψεων σε ζεύγη ή μικρές ομάδες (15 λεπτά)

Σε ζεύγη ή τριάδες, οι συμμετέχοντες μπορούν —εφόσον το επιθυμούν— να μοιραστούν 2–3 στοιχεία της ταυτότητάς τους και να εξηγήσουν πώς αυτά επηρεάζουν τον τρόπο επικοινωνίας τους (π.χ. βαθμός αμεσότητας, τυπικότητα, χρήση χειρονομιών κ.λπ.).

Βήμα 3 – Συλλογική χαρτογράφηση (15 λεπτά)

Ο/Η εκπαιδευτής/-τρια δημιουργεί έναν συλλογικό χάρτη στον πίνακα ή στο flipchart, καταγράφοντας απαντήσεις στα ακόλουθα ερωτήματα:

- *Ποιες επικοινωνιακές προτιμήσεις ή αξίες ακούστηκαν;*
- *Ποιες ομοιότητες και ποιες διαφορές εντοπίστηκαν;*
- *Ποιες προκλήσεις ενδέχεται να δημιουργούν αυτά τα στοιχεία σε πολυπολιτισμικές ομάδες;*

Βήμα 4 – Αναστοχαστικό κλείσιμο (10 λεπτά)

Διανείμετε το φύλλο αναστοχασμού με ερωτήσεις όπως:

- *Τι σας εξέπληξε περισσότερο στον προσωπικό σας χάρτη ταυτότητας;*
- *Πώς μπορεί αυτή η γνώση να σας βοηθήσει να επικοινωνείτε με πιο συμπεριληπτικό τρόπο;*

Υποστηρικτικό Υλικό

Παράρτημα Β: Πρότυπο «Τροχού Ταυτότητας»

Ο «Τροχός Ταυτότητας» αποτελεί ένα κυκλικό διάγραμμα χωρισμένο σε επιμέρους τμήματα, καθένα από τα οποία αντιστοιχεί σε μια πτυχή της προσωπικής ταυτότητας, όπως:

- Γλώσσα
- Φύλο
- Πολιτισμός / πολιτισμικό υπόβαθρο
- Θρησκεία
- Εκπαίδευση

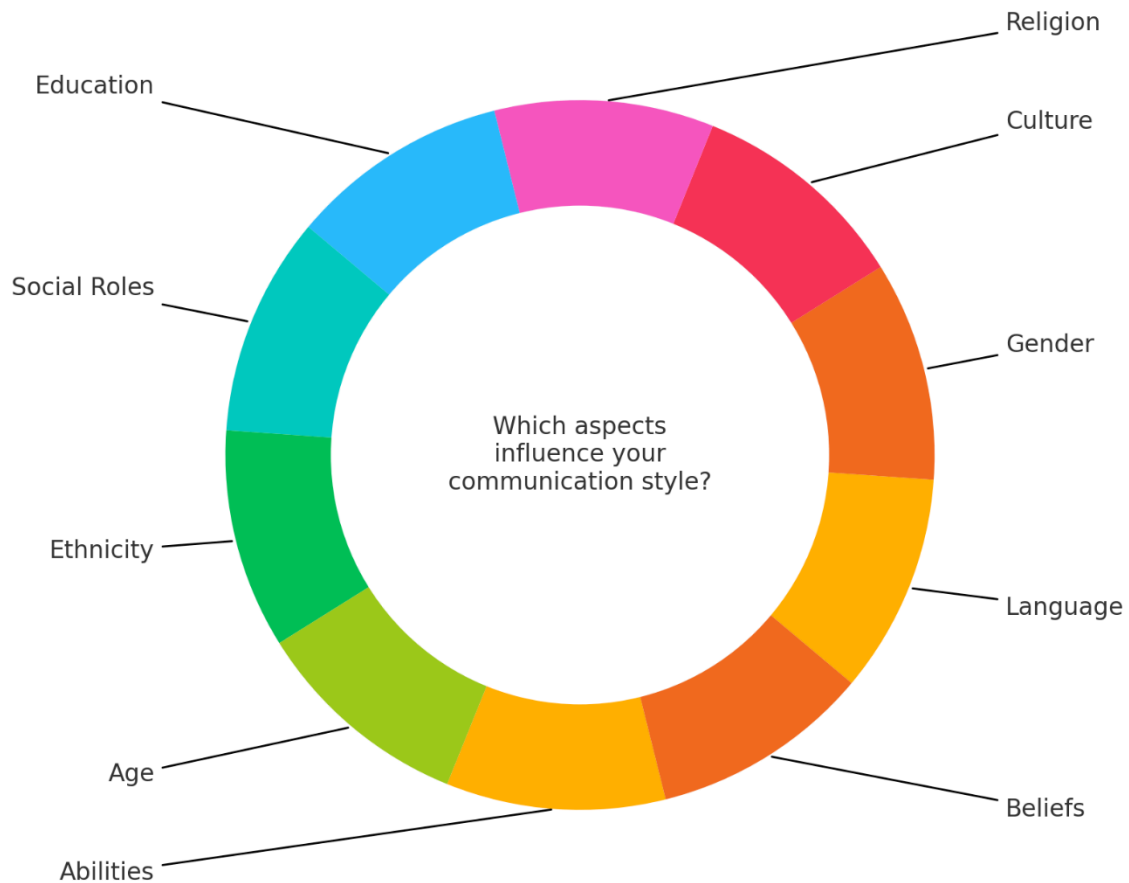
- Κοινωνικοί ρόλοι
- Εθνικότητα
- Οικογενειακό υπόβαθρο
- Επαγγελματική εμπειρία
- Προσωπικές αξίες ή ενδιαφέροντα

Οι εκπαιδευόμενοι καλούνται να συμπληρώσουν κάθε τμήμα του κύκλου με στοιχεία που θεωρούν ότι τους αντιπροσωπεύουν.

Χώρος Αναστοχασμού

Οι συμμετέχοντες καλούνται επίσης να απαντήσουν στο ακόλουθο ερώτημα:

- *Ποιες πτυχές της ταυτότητάς σας επηρεάζουν περισσότερο τον τρόπο με τον οποίο επικοινωνείτε;*

Παράρτημα Γ: Πρότυπο Αναστοχασμού και Σχεδίου Δράσης

Μέρος 1: Ερωτήματα Αναστοχασμού

- Ποιες στρατηγικές επικοινωνίας ήταν νέες για εσάς;
- Ποιες από αυτές θεωρήσατε περισσότερο χρήσιμες;
- Σε ποια σημεία αισθανθήκατε μεγαλύτερη δυσκολία ή πρόκληση;

Μέρος 2: Σχέδιο Δράσης

Στόχος 1 (βραχυπρόθεσμος)

Στόχος 2 (μακροπρόθεσμος)

Πόροι / Υποστήριξη που απαιτούνται

Χρονοδιάγραμμα Υλοποίησης

Αριθμός Δραστηριότητας	4
Τίτλος Δραστηριότητας	Πολιτισμικοί κώδικες – Διερεύνηση διαφορών στη λεκτική και μη λεκτική επικοινωνία
Διάρκεια	60 λεπτά
Μαθησιακά Αποτελέσματα	Μικρο-μαθησιακά αποτελέσματα (Micro LO): <ul style="list-style-type: none">• Αναγνωρίζει βασικές πολιτισμικές διαστάσεις που επηρεάζουν τα πρότυπα επικοινωνίας.• Εξασκείται στην ερμηνεία και την κατάλληλη ανταπόκριση σε λεκτικά και μη λεκτικά στοιχεία επικοινωνίας σε διαπολιτισμικές περιστάσεις.
Απαιτούμενα Υλικά	<ul style="list-style-type: none">• Εκτυπωμένες κάρτες πολιτισμικών χαρακτηριστικών επικοινωνίας (Παράρτημα Δ: Κάρτες Πολιτισμικών Στοιχείων Επικοινωνίας)• Προβολέας για την προβολή σύντομων βίντεο διαπολιτισμικών αλληλεπιδράσεων• Επαρκής χώρος για κίνηση και δραστηριότητες παιχνιδιού ρόλων
Μεθοδολογία και Οδηγίες Υλοποίησης	Η δραστηριότητα συνδυάζει τη βιωματική μάθηση με τη διερεύνηση πολιτισμικών διαφορών στην επικοινωνία. Οι συμμετέχοντες εξετάζουν πώς στοιχεία όπως η γλώσσα του σώματος, ο τόνος της

	<p>φωνής, η σιωπή, η οπτική επαφή και οι χαιρετισμοί διαφοροποιούνται μεταξύ πολιτισμών.</p> <p>Ο/Η εκπαιδευτής/-τρια παρουσιάζει βασικές θεωρητικές έννοιες, καθοδηγεί δραστηριότητες παιχνιδιού ρόλων και διευκολύνει τη συζήτηση γύρω από πιθανές παρερμηνείες και τρόπους προσαρμογής σε διαφορετικά επικοινωνιακά πρότυπα.</p>
<p>Αναλυτική Περιγραφή της Δραστηριότητας</p> <p>Βήμα 1 – Κουίζ πολιτισμικών στοιχείων επικοινωνίας (10 λεπτά)</p> <p>Προβάλετε σύντομα βίντεο ή διαφάνειες που παρουσιάζουν άτομα να αλληλεπιδρούν με πολιτισμικά διαφορετικούς τρόπους (π.χ. υπόκλιση ως χαιρετισμός, χρήση της σιωπής σε συναντήσεις, διαφορετικές χειρονομίες).</p> <p>Ενδεικτικά βίντεο:</p> <ul style="list-style-type: none">• Σύντομο και ιδιαίτερα οπτικό βίντεο που παρουσιάζει πώς η υπόκλιση —συνηθισμένη σε ορισμένους πολιτισμούς της Ανατολικής Ασίας— διαφέρει από τους δυτικούς τρόπους χαιρετισμού και μπορεί να αξιοποιηθεί για συζήτηση σχετικά με τους μη λεκτικούς επικοινωνιακούς κανόνες.• Το βίντεο παρουσιάζει πώς οι πολιτισμικές αξίες διαμορφώνουν τον τρόπο με τον οποίο αντιλαμβανόμαστε τις συμπεριφορές και πώς οι διαφορές στην επικοινωνία εκφράζονται όχι μόνο μέσω της γλώσσας αλλά και μέσω της στάσης σώματος, των εκφράσεων προσώπου και του τόνου της φωνής. <p><i>(Κάθε εταίρος του προγράμματος μπορεί να προσθέσει επιπλέον βίντεο στη δική του εθνική γλώσσα ή από διαφορετικά πολιτισμικά πλαίσια.)</i></p> <p>Στη συνέχεια, ζητήστε από τους συμμετέχοντες να συζητήσουν:</p> <ul style="list-style-type: none">• <i>Τι παρατηρείτε;</i>• <i>Τι μπορεί να σημαίνει αυτή η συμπεριφορά στον δικό σας πολιτισμό;</i>• <i>Πώς μπορείτε να εφαρμόσετε αυτές τις παρατηρήσεις στη δική σας καθημερινότητα ή επαγγελματική εμπειρία;</i> <p>Βήμα 2 – Παιχνίδι ρόλων (25 λεπτά)</p> <p>Διανείμετε στις ομάδες τις κάρτες πολιτισμικών χαρακτηριστικών επικοινωνίας (Παράρτημα Δ). Κάθε κάρτα περιγράφει τον τρόπο επικοινωνίας ενός ατόμου από έναν πραγματικό ή υποθετικό πολιτισμό (π.χ. αποφεύγει την οπτική επαφή, μιλά δυνατά, χρησιμοποιεί έντονες χειρονομίες).</p> <p>Σε ζεύγη ή μικρές ομάδες:</p> <ul style="list-style-type: none">• οι εκπαιδευόμενοι αναπαριστούν ένα σύντομο σενάριο χρησιμοποιώντας τον «πολιτισμικό κώδικα» που τους έχει δοθεί·• οι υπόλοιποι προσπαθούν να ερμηνεύσουν τη συμπεριφορά ή να ανταποκριθούν κατάλληλα.	

Βήμα 3 – Ομαδική αποτίμηση και συζήτηση (15 λεπτά)

Συζητήστε με την ομάδα:

- *Τι ήταν εύκολο ή δύσκολο να ερμηνευθεί;*
- *Πώς μπορούμε να ανταποκρινόμαστε όταν ο τρόπος επικοινωνίας κάποιου μάς είναι άγνωστος ή διαφορετικός;*

Βήμα 4 – Βασικά συμπεράσματα (10 λεπτά)

Ο/Η εκπαιδευτής/-τρια παρουσιάζει συνοπτικά βασικές θεωρίες πολιτισμικών διαστάσεων της επικοινωνίας (π.χ. Hall, Hofstede) και ενθαρρύνει τους συμμετέχοντες να αποφεύγουν τις κρίσεις που βασίζονται αποκλειστικά στα προσωπικά τους πολιτισμικά πρότυπα και εμπειρίες.

Υποστηρικτικό Υλικό

Παράρτημα Δ: Κάρτες Πολιτισμικών Χαρακτηριστικών Επικοινωνίας

Κάθε κάρτα θα πρέπει να περιλαμβάνει μόνο ένα χαρακτηριστικό, διατυπωμένο με σαφή και απλή γλώσσα.

Μη λεκτικά και παραλεκτικά χαρακτηριστικά επικοινωνίας

- Αποφεύγει την οπτική επαφή όταν μιλά με μεγαλύτερους σε ηλικία ή με πρόσωπα εξουσίας.
- Χρησιμοποιεί τη σιωπή ως ένδειξη σεβασμού ή για να περιμένει την απάντηση του άλλου.
- Μιλά δυνατά και με ενθουσιασμό για να δείξει ενδιαφέρον και συμμετοχή.
- Χρησιμοποιεί περιορισμένες εκφράσεις προσώπου για να φαίνεται σοβαρός/-ή ή ευγενικός/-ή.
- Διατηρεί παρατεταμένη οπτική επαφή για να δείξει προσοχή και ενδιαφέρον.
- Χαμογελά συχνά, ακόμη και σε σοβαρές καταστάσεις.
- Χρησιμοποιεί έντονες χειρονομίες κατά τη διάρκεια της ομιλίας.
- Διατηρεί μεγάλη φυσική απόσταση από τους άλλους κατά την επικοινωνία.
- Στέκεται πολύ κοντά στον συνομιλητή κατά τη συζήτηση.
- Κουνά συχνά καταφατικά το κεφάλι ακόμη και όταν διαφωνεί, προκειμένου να αποφύγει τη σύγκρουση.

Λεκτικά χαρακτηριστικά και τρόποι αλληλεπίδρασης

- Περιμένει να υπάρξει παύση πριν μιλήσει και αποφεύγει να διακόπτει τους άλλους.
- Διακόπτει συχνά τη συζήτηση, θεωρώντας το ένδειξη ενεργής συμμετοχής.
- Χρησιμοποιεί έμμεσο λόγο για να αποφύγει να πει «όχι» με άμεσο τρόπο.

- Είναι πολύ άμεσος/-η και εκφράζει ακριβώς αυτό που σκέφτεται.
- Σπάνια εκφράζει προσωπικές απόψεις, εκτός αν του/της ζητηθεί άμεσα.
- Χρησιμοποιεί συχνά παροιμίες, ιδιωματικές εκφράσεις ή μεταφορές στον λόγο του/της.
- Χρησιμοποιεί συχνά επίσημους τίτλους και επώνυμα κατά την προσφώνηση.
- Χρησιμοποιεί χιούμορ ακόμη και σε επαγγελματικά περιβάλλοντα.
- Αποφεύγει προσωπικές ερωτήσεις σε ομαδικές συζητήσεις.
- Κάνει προσωπικές ερωτήσεις από νωρίς, με στόχο την ανάπτυξη εμπιστοσύνης και οικειότητας.

Αριθμός Δραστηριότητας	5
Τίτλος Δραστηριότητας	Σπάζοντας τα εμπόδια – Συμπεριληπτική γλώσσα και ενεργητική ακρόαση
Διάρκεια	60 λεπτά
Μαθησιακά Αποτελέσματα	Μικρο-μαθησιακά αποτελέσματα (Micro LO): <ul style="list-style-type: none">Χρησιμοποιεί συμπεριληπτική και με σεβασμό γλώσσα σε προσομοιωμένα και πραγματικά περιβάλλοντα.Εφαρμόζει τεχνικές ενεργητικής ακρόασης με στόχο την οικοδόμηση εμπιστοσύνης και αμοιβαίας κατανόησης.
Απαιτούμενα Υλικά	<ul style="list-style-type: none">Οδηγός συμπεριληπτικής γλώσσας (Παράρτημα Ε)Ηχητικά αποσπάσματα ή σύντομα αποσπάσματα podcastΠαραδείγματα μη συμπεριληπτικών προτάσεων για δραστηριότητα αναδιατύπωσης (Παράρτημα ΣΤ)Flipchart και αυτοκόλλητα σημειώσεων (sticky notes)
Μεθοδολογία και Οδηγίες Υλοποίησης	Στη δραστηριότητα αυτή, οι εκπαιδευόμενοι διερευνούν τη δύναμη των λέξεων και τη σημασία της ενεργητικής ακρόασης. Ο/Η εκπαιδευτής/-τρια αξιοποιεί παραδείγματα από την καθημερινή και επαγγελματική ζωή, προκειμένου να αναδείξει ζητήματα όπως οι μικροεπιθετικότητες (<i>microaggressions</i>), η αποκλειστική γλώσσα και οι συμπεριληπτικές εναλλακτικές μορφές επικοινωνίας.
Αναλυτική Περιγραφή της Δραστηριότητας Βήμα 1 – Άσκηση ενεργητικής ακρόασης (15 λεπτά) Αναπαράγετε ένα ηχητικό απόσπασμα ή μια προσωπική αφήγηση από έναν/μία εκπαιδευόμενο/-η που ανήκει σε περιθωριοποιημένη ομάδα (πραγματική ή ηχογραφημένη). Ζητήστε από τους εκπαιδευομένους να ακούσουν προσεκτικά, χωρίς να διακόπτουν ή να κρατούν σημειώσεις. Στη συνέχεια, θέστε τα ακόλουθα ερωτήματα: <ul style="list-style-type: none">Ποια συναισθήματα αντιληφθήκατε;Ποιο ήταν το βασικό μήνυμα της αφήγησης;Ποιες υποθέσεις ή παραδοχές κάνατε καθώς ακούγατε;	
Βήμα 2 – Αντιστοίχιση συμπεριληπτικής γλώσσας (15 λεπτά) Διανείμετε ένα φύλλο εργασίας με ζεύγη αποκλειστικής και συμπεριληπτικής γλώσσας (Οδηγός συμπεριληπτικής γλώσσας – Παράρτημα Ε). Σε μικρές ομάδες, οι εκπαιδευόμενοι: <ul style="list-style-type: none">αντιστοιχίζουν τις φράσεις,συζητούν τον πιθανό αντίκτυπο κάθε διατύπωσης,αναστοχάζονται σχετικά με το πώς η γλώσσα μπορεί να ενισχύσει ή να περιορίσει τη συμπερίληψη.	
Βήμα 3 – Αναδιατύπωση επικοινωνιακών παραδειγμάτων (20 λεπτά) Δώστε στους εκπαιδευομένους παραδείγματα μη συμπεριληπτικών προτάσεων (Παράρτημα ΣΤ). Ζητήστε τους: <ul style="list-style-type: none">να αναδιατυπώσουν τις προτάσεις χρησιμοποιώντας συμπεριληπτικές εναλλακτικές διατυπώσεις.	

- να παρουσιάσουν τις απαντήσεις τους στην ομάδα·
- να εξηγήσουν τη λογική πίσω από τις αλλαγές που επέλεξαν.

Βήμα 4 – Δημιουργία αφίσας βασικών αρχών (10 λεπτά)

Οι ομάδες δημιουργούν μια μικρή αφίσα με τίτλο:

«Συμβουλές για συμπεριληπτική επικοινωνία»

και καταγράφουν βασικές αρχές ή πρακτικές που θεωρούν σημαντικές. Οι αφίσες αναρτώνται στον χώρο της τάξης για μελλοντική αναφορά και αξιοποίηση.

Υποστηρικτικό Υλικό

Παράρτημα Ε: Οδηγός Συμπεριληπτικής Γλώσσας

Πίνακας με μη συμπεριληπτικούς και συμπεριληπτικούς όρους, επεξηγήσεις και εναλλακτικές διατυπώσεις.

Παραδείγματα:

Μη συμπεριληπτικός όρος	Συμπεριληπτική εναλλακτική	Γιατί είναι προτιμότερη
Ξένοι	Άτομα από άλλες χώρες / διεθνή άτομα	Δίνει έμφαση στην κοινή ανθρώπινη ιδιότητα αντί στη διαφορετικότητα.
Οι ανάπηροι	Άτομα με αναπηρία	Χρησιμοποιεί προσωποκεντρική γλώσσα και αποφεύγει τον προσδιορισμό του ατόμου αποκλειστικά από την κατάσταση του.
Άτομο με ειδικές ανάγκες	Άτομο με αναπηρία	Πρόκειται για πιο σύγχρονη και σεβαστή ορολογία.
Κουφός και μουγγός	Κωφό άτομο / άτομο με κώφωση	Ο όρος «μουγγός» θεωρείται παρωχημένος και προσβλητικός.
Τρελός / παράφρονος	Άτομο με πρόβλημα ψυχικής υγείας	Αποφεύγει τον στιγματισμό και προάγει τον σεβασμό.
Λαθρομετανάστες / παράνομοι μετανάστες	Μετανάστες χωρίς νομιμοποιητικά έγγραφα / άτομα χωρίς νόμιμο καθεστώς παραμονής	Αποφεύγει την ποινικοποίηση της ταυτότητας των ατόμων.
Οι ηλικιωμένοι	Άτομα μεγαλύτερης ηλικίας / ηλικιωμένα άτομα	Αποφεύγει στερεοτυπικές και απρόσωπες αναφορές με βάση την ηλικία.
Φτωχοί άνθρωποι	Άτομα που βιώνουν συνθήκες φτώχειας	Χρησιμοποιεί προσωποκεντρική διατύπωση χωρίς αξιολογική φόρτιση.
Αμόρφωτοι άνθρωποι	Άτομα με περιορισμένη τυπική εκπαίδευση	Πιο σεβαστική και ευαίσθητη διατύπωση.

Νοικοκυρά	Γονέας που παραμένει στο σπίτι	Ουδέτερη ως προς το φύλο και λιγότερο περιοριστική ως προς τους ρόλους.
Η ανθρωπότητα των ανδρών (<i>mankind</i>)	Ανθρωπότητα / ανθρώπινο γένος	Συμπεριληπτικός όρος που περιλαμβάνει όλα τα φύλα.
Φυλή / τριτοκοσμική χώρα	Αυτόχθονη κοινότητα / Παγκόσμιος Νότος	Πιο ακριβείς και πολιτισμικά ευαίσθητοι όροι.

Παράρτημα ΣΤ: Μη Συμπεριληπτικές Προτάσεις για Άσκηση Αναδιατύπωσης

Κατάλογος με 6–10 ενδεικτικές προτάσεις που χρησιμοποιούν αποκλειστική ή μη ευαίσθητη γλώσσα.

Οι εκπαιδευόμενοι καλούνται να τις αναδιατυπώσουν χρησιμοποιώντας συμπεριληπτικές και με σεβασμό εναλλακτικές διατυπώσεις.

Παραδείγματα αρχικών προτάσεων προς αναδιατύπωση:

1. «Η μετανάστρια κοπέλα έχει κακή γραμματική.»
2. «Μιλάει περίεργα.»
3. «Δεν μοιάζεις με μηχανικό.»
4. «Αυτό είναι πολύ περίπλοκο για κάποιον σαν εσένα.»
5. «Είναι πολύ έξυπνη για μετανάστρια.»
6. «Χρειαζόμαστε κάποιον πιο ευφραδή για την παρουσίαση.»
7. «Δεν μπορώ να προφέρω το όνομά σου — μπορώ να σε φωνάξω κάπως αλλιώς;»
8. «Μάλλον δεν καταλαβαίνουν — απλώς μίλα πιο απλά.»
9. «Μάλλον είναι εδώ για την καθαριότητα — όχι για να συμμετάσχει στη συνάντηση.»
10. «Μιλάς πολύ καλά για κάποιον με το δικό σου υπόβαθρο.»

Αριθμός Δραστηριότητας	6
Τίτλος Δραστηριότητας	Πες το χωρίς λέξεις – Πρόκληση πολυτροπικής επικοινωνίας
Διάρκεια	60 λεπτά
Μαθησιακά Αποτελέσματα	Μικρο-μαθησιακά αποτελέσματα (Micro LO): <ul style="list-style-type: none">Χρησιμοποιεί χειρονομίες, οπτικά μέσα και εναλλακτικές στρατηγικές επικοινωνίας για τη μετάδοση νοήματος.Αναπτύσσει δημιουργικούς τρόπους υπέρβασης γλωσσικών και αναγνωστικών δυσκολιών στην επικοινωνία.
Απαιτούμενα Υλικά	<ul style="list-style-type: none">Προετοιμασμένες οδηγίες και κάρτες δραστηριοτήτωνΟπτικά εργαλεία επικοινωνίας (αντικείμενα, σύμβολα, κάρτες με εικονίδια ή emoji)Χρονόμετρο
Μεθοδολογία και Οδηγίες Υλοποίησης	Η δημιουργική αυτή δραστηριότητα δίνει στους εκπαιδευόμενους τη δυνατότητα να ανακαλύψουν τη δύναμη της μη λεκτικής και οπτικής επικοινωνίας, ιδιαίτερα σε περιπτώσεις όπου η γλώσσα είναι περιορισμένη ή διαφοροποιημένη. Παράλληλα, ενισχύει την ενσυναίσθηση, την ευελιξία και τις δεξιότητες προσαρμογής στην επικοινωνία.
Αναλυτική Περιγραφή της Δραστηριότητας	
Βήμα 1 – Εισαγωγή (10 λεπτά)	
Θέστε στους εκπαιδευόμενους το ακόλουθο ερώτημα: <i>«Πώς επικοινωνείτε όταν δεν μπορείτε να χρησιμοποιήσετε τη γλώσσα σας;»</i>	
Ενθαρρύνετε μια σύντομη συζήτηση σχετικά με προσωπικές εμπειρίες, όπως:	
<ul style="list-style-type: none">ταξίδια στο εξωτερικό,εργασία σε άλλη χώρα,αλληλεπίδραση με άτομα ή πελάτες που δεν μιλούν την ίδια γλώσσα.	
Βήμα 2 – Ομαδική πρόκληση (30 λεπτά)	
Χωρίστε τους συμμετέχοντες σε μικρές ομάδες.	
Κάθε ομάδα:	
<ul style="list-style-type: none">επιλέγει μία κάρτα δραστηριότητας·καλείται να μεταδώσει το μήνυμα ή την κατάσταση που περιγράφεται χωρίς τη χρήση προφορικού λόγου.	

Βασικός κανόνας:

Δεν επιτρέπεται η χρήση λέξεων. Οι συμμετέχοντες μπορούν να χρησιμοποιήσουν μόνο:

- χειρονομίες,
- σχέδια,
- αντικείμενα,
- σύμβολα ή πινακίδες.

Κάθε ομάδα παρουσιάζει τη δραστηριότητά της, ενώ οι υπόλοιποι προσπαθούν να κατανοήσουν και να ερμηνεύσουν το μήνυμα.

Βήμα 3 – Συζήτηση και αναστοχασμός (15 λεπτά)

Ο/Η εκπαιδευτής/-τρια συντονίζει συζήτηση με ερωτήματα όπως:

- *Τι σας βοήθησε περισσότερο να επικοινωνήσετε;*
- *Τι σας δυσκόλεψε ή σας προκάλεσε απογοήτευση;*
- *Πώς μπορούν τα οπτικά μέσα ή οι χειρονομίες να υποστηρίξουν τη συμπερίληψη σε περιβάλλοντα ΕΕΚ;*

Βήμα 4 – Κλείσιμο (5 λεπτά)

Ο/Η εκπαιδευτής/-τρια αναδεικνύει τη σημασία της χρήσης πολυτροπικών εργαλείων επικοινωνίας, όπως:

- εικονογράμματα,
- βίντεο,
- επιδείξεις και πρακτικά παραδείγματα,

ως στρατηγικών που ενισχύουν τη συμπεριληπτική και προσβάσιμη επικοινωνία.

Υποστηρικτικό Υλικό

ΚΑΡΤΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ (10 παραδείγματα)

1. Δώστε οδηγίες σε έναν χαμένο τουρίστα που προσπαθεί να βρει το κοντινότερο φαρμακείο.
2. Εξηγήστε σε έναν συνάδελφο πώς λειτουργεί μια καφετιέρα με πολλά κουμπιά και λειτουργίες.
3. Δείξτε πώς χρησιμοποιείται ο προστατευτικός εξοπλισμός (π.χ. γάντια, κράνος, μάσκα) πριν από την έναρξη της εργασίας.

4. Πραγματοποιήστε μια συνέντευξη εργασίας χρησιμοποιώντας μόνο χειρονομίες, μιμητικές κινήσεις ή οπτικά βοηθήματα.
5. Δείξτε σε κάποιον πώς να διασχίσει με ασφάλεια τον δρόμο κοντά σε εργοτάξιο.
6. Επικοινωνήστε σε έναν συνάδελφο ότι η κουζίνα έχει ξεμείνει από προμήθειες και χρειάζεται ανεφοδιασμό.
7. Εξηγήστε σε έναν πελάτη πώς μπορεί να επιστρέψει ένα προϊόν ή να ζητήσει επιστροφή χρημάτων.
8. Βοηθήστε κάποιον να καταλάβει πώς να ανεφοδιάσει έναν εκτυπωτή με χαρτί και μελάνι.
9. Περιγράψτε τη συνηθισμένη καθημερινή σας εργασιακή ρουτίνα, από την άφιξη έως τη λήξη της βάρδιας — χωρίς τη χρήση λέξεων.
10. Δώστε οδηγίες σε έναν νέο ασκούμενο σχετικά με τον σωστό τρόπο στρωσίματος ενός κρεβατιού σε δωμάτιο ξενοδοχείου, σύμφωνα με τα επαγγελματικά πρότυπα.

Αριθμός Δραστηριότητας	7
Τίτλος Δραστηριότητας	Η επικοινωνία στην πράξη – Σενάρια συγκρούσεων και συμπεριληπτικές στρατηγικές
Διάρκεια	60 λεπτά
Μαθησιακά Αποτελέσματα	Μικρο-μαθησιακά αποτελέσματα (Micro LO): <ul style="list-style-type: none">• Εφαρμόζει συμπεριληπτικές πρακτικές επικοινωνίας για την επίλυση διαπολιτισμικών συγκρούσεων.• Προσαρμόζει το προσωπικό του/της επικοινωνιακό ύφος με στόχο την αποκλιμάκωση εντάσεων και τη διευκρίνιση παρεξηγήσεων.
Απαιτούμενα Υλικά	<ul style="list-style-type: none">• Εκτυπωμένα σενάρια συγκρούσεων (Παράρτημα Z: Κάρτες Προσομοίωσης Συγκρούσεων)• Οδηγίες παιχνιδιού ρόλων• Φύλλο αναστοχασμού• Χώρος κατάλληλος για παιχνίδι ρόλων σε μικρές ομάδες
Μεθοδολογία και Οδηγίες Υλοποίησης	<p>Η δραστηριότητα αυτή παρέχει στους εκπαιδευόμενους ένα ασφαλές περιβάλλον για εξάσκηση στη διαχείριση επικοινωνιακών δυσκολιών και διαπολιτισμικών εντάσεων. Μέσα από παιχνίδια ρόλων, οι συμμετέχοντες καλούνται να αντιμετωπίσουν συγκρούσεις που προκύπτουν από διαφορετικά επικοινωνιακά πρότυπα, πολιτισμικές παραδοχές ή παρερμηνείες.</p> <p>Οι δραστηριότητες ακολουθούνται από ανατροφοδότηση και αναστοχασμό, με στόχο την ανάπτυξη συμπεριληπτικών στρατηγικών επικοινωνίας.</p>
Αναλυτική Περιγραφή της Δραστηριότητας	
Βήμα 1 – Ανάθεση σεναρίων (10 λεπτά)	
<p>Χωρίστε τους εκπαιδευόμενους σε μικρές ομάδες και αναθέστε σε κάθε ομάδα ένα σενάριο σύγκρουσης, όπως:</p> <ul style="list-style-type: none">• παρερμηνευμένη ανατροφοδότηση,• διαφωνία λόγω διαφορετικού επικοινωνιακού ύφους,• παρεξήγηση σχετικά με την τήρηση της ώρας και της συνέπειας.	
Βήμα 2 – Παιχνίδι ρόλων (25 λεπτά)	
<p>Κάθε ομάδα προετοιμάζει και παρουσιάζει ένα σύντομο παιχνίδι ρόλων που περιλαμβάνει:</p> <ul style="list-style-type: none">• την αρχική παρεξήγηση ή σύγκρουση·• τον τρόπο με τον οποίο η κατάσταση κλιμακώνεται·	

- τον τρόπο με τον οποίο στρατηγικές συμπεριληπτικής επικοινωνίας (π.χ. ενεργητική ακρόαση, παράφραση, υπομονή, διευκρινιστικές ερωτήσεις) συμβάλλουν στην επίλυση της κατάστασης.

Βήμα 3 – Ανατροφοδότηση από την ομάδα (15 λεπτά)

Μετά από κάθε παρουσίαση, οι υπόλοιποι συμμετέχοντες συζητούν και απαντούν στα ακόλουθα ερωτήματα:

- *Τι πήγε στραβά στην επικοινωνία;*
- *Ποιες συμπεριληπτικές στρατηγικές χρησιμοποιήθηκαν ή θα μπορούσαν να είχαν βοηθήσει;*

Ο/Η εκπαιδευτής/-τρια διευκολύνει τη συζήτηση, δίνοντας έμφαση στην ενσυναίσθηση, τη σαφήνεια και τη διαχείριση των πολιτισμικών διαφορών.

Βήμα 4 – Ατομικός αναστοχασμός (10 λεπτά)

Διανείμετε το φύλλο αναστοχασμού και ζητήστε από τους συμμετέχοντες να απαντήσουν σε ερωτήματα όπως:

- *Τι θα κάνατε διαφορετικά σε μια παρόμοια πραγματική κατάσταση;*
- *Ποια στρατηγική συμπεριληπτικής επικοινωνίας σας φάνηκε πιο φυσική;*
- *Ποια στρατηγική σας δυσκόλεψε περισσότερο και γιατί;*

Υποστηρικτικό Υλικό

Παράρτημα Ζ: Κάρτες Προσομοίωσης Συγκρούσεων

Κάθε κάρτα περιλαμβάνει:

- ένα σύντομο πλαίσιο / υπόβαθρο της κατάστασης,
- έναν ενδεικτικό διάλογο ή περιγραφή του σεναρίου,
- έναν σαφή στόχο που η ομάδα καλείται να επιτύχει χρησιμοποιώντας στρατηγικές συμπεριληπτικής επικοινωνίας κατά τη διάρκεια του παιχνιδιού ρόλων.

♦ Κάρτα 1: «Αυτό ακούστηκε λάθος»

Πλαίσιο

Η Μαρία, εκπαιδευτρια από την Ισπανία, παρέχει άμεση ανατροφοδότηση στον Alex, έναν εκπαιδευόμενο από την Ιαπωνία, λέγοντας:

«Αυτό το μέρος της εργασίας σου είναι αδύναμο και πρέπει να ξαναγίνει.»

Ο Alex γίνεται σιωπηλός και αποστασιοποιείται. Η Μαρία μπερδεύεται και θεωρεί ότι ο Alex είναι αγενής ή αδιάφορος.

Ενδεικτικός διάλογος

Μαρία: «Προσπαθώ απλώς να βοηθήσω. Γιατί δεν απαντάς;»

Alex: «...Εντάξει. Την επόμενη φορά θα προσπαθήσω περισσότερο.»
(αποφεύγει την οπτική επαφή)

Στόχος

Να αποκλιμακωθεί η παρεξήγηση και να βρεθεί ένας σεβαστός τρόπος παροχής ανατροφοδότησης που να λαμβάνει υπόψη διαφορετικές πολιτισμικές προσδοκίες.

♦ **Κάρτα 2: «Πάντα αργείς»**

Πλαίσιο

Η Layla, εκπαιδευόμενη από χώρα της Βόρειας Αφρικής, φτάνει συχνά 5–10 λεπτά αργότερα στο μάθημα. Ο Ιταλός συμμαθητής της, Ραολο, εκνευρίζεται και θεωρεί αυτή τη συμπεριφορά έλλειψη σεβασμού απέναντι στην ομάδα και στο χρονοδιάγραμμα της εργασίας.

Ενδεικτικός διάλογος

Ραολο: «Πάντα αργείς. Αν δεν σε ενδιαφέρει, ίσως να μην έπρεπε να συμμετέχεις σε αυτό το έργο.»

Layla: «Έχω υποχρεώσεις πριν από το μάθημα. Δεν θέλω να ενοχλώ κανέναν.»

Στόχος

Να αναδειχθούν οι διαφορετικές αντιλήψεις σχετικά με τη συνέπεια και τον χρόνο και να βρεθεί μια σεβαστή και συμπεριληπτική λύση για την οργάνωση της ομαδικής εργασίας.

♦ **Κάρτα 3: «Αποκλεισμένη από την ομάδα»**

Πλαίσιο

Η Jana, εκπαιδευόμενη από τη Συρία, αισθάνεται αποκλεισμένη κατά τη διάρκεια των ομαδικών συζητήσεων. Τα υπόλοιπα μέλη της ομάδας συχνά μιλούν γρήγορα στα ιταλικά ή κάνουν αστεία που εκείνη δεν καταλαβαίνει. Δεν έχει εκφράσει ανοιχτά τη δυσκολία της, αλλά σταδιακά χάνει το ενδιαφέρον και το κίνητρό της.

Ενδεικτικός διάλογος

Εκπαιδευτής/-τρια: «Jana, σήμερα είσαι αρκετά ήσυχη.»

Jana: «Δυσκολεύομαι να παρακολουθήσω όταν όλοι γελοούν ή μιλούν πολύ γρήγορα. Δεν ξέρω πότε να συμμετάσχω.»

Στόχος

Να βοηθηθεί η ομάδα να αναγνωρίσει μορφές ακούσιου αποκλεισμού και να εξασκηθεί σε πιο συμπεριληπτικό διάλογο, όπως:

- πιο αργός ρυθμός ομιλίας,
- συχνός έλεγχος κατανόησης,
- χρήση απλής και σαφούς γλώσσας.

♦ **Κάρτα 4: «Υπερβολικά άμεσος»**

Πλαίσιο

Ο Marco, εκπαιδευτής ΕΕΚ, ζητά από τη Fatma, εκπαιδευόμενη από την Τουρκία, να αναλάβει την ευθύνη για ένα λάθος της ομάδας. Της λέει:

«Αυτό ήταν το δικό σου κομμάτι. Δεν το έκανες σωστά.»

Η Fatma πληγώνεται επειδή αισθάνεται ότι στοχοποιείται μπροστά στους συμμαθητές της και βιώνει αμηχανία και έκθεση.

Ενδεικτικός διάλογος

Fatma: «Γιατί κατηγορείτε μόνο εμένα; Όλοι δουλέψαμε σε αυτό.»

Marco: «Απλώς είμαι ειλικρινής. Πρέπει να μάθεις από τα λάθη σου.»

Στόχος

Να εξασκηθούν οι συμμετέχοντες στην αναδιτύπωση της ανατροφοδότησης χρησιμοποιώντας συμπεριληπτικές στρατηγικές, όπως:

- χρήση συλλογικής γλώσσας («εμείς»),
- ενεργητική ακρόαση,
- πολιτισμικά ευαίσθητη επικοινωνία.

♦ Κάρτα 5: «Κανείς δεν με ακούει»

Πλαίσιο

Ο Chen, πρόσφατος μετανάστης από την Κίνα, συμμετέχει σε ομάδα κατάρτισης στον τομέα της φιλοξενίας στο πλαίσιο ΕΕΚ. Παρότι εκφράζει ιδέες και προτάσεις, τα υπόλοιπα μέλη της ομάδας συχνά τον διακόπτουν ή αγνοούν όσα λέει. Σταδιακά αρχίζει να αποφεύγει τη συμμετοχή.

Ενδεικτικός διάλογος

Συντονιστής ομάδας: «Chen, δεν συμμετέχεις ιδιαίτερα. Γιατί δεν εκφράζεσαι περισσότερο;»

Chen: «Όταν μιλάω, κανείς δεν με ακούει. Νιώθω σαν να είμαι αόρατος.»

Στόχος

Να διερευνηθούν οι αρχές της συμπεριληπτικής ομαδικής συνεργασίας και να ενισχυθεί η συμμετοχή μέσω:

- ενεργητικής διευκόλυνσης της συζήτησης,
- εναλλαγής σειράς ομιλίας,
- αναγνώρισης και επιβεβαίωσης της συνεισφοράς όλων των μελών.

♦ Κάρτα 6: «Δυνατός και παρεξηγημένος»

Πλαίσιο

Ο Carlos, από την Κολομβία, μιλά δυνατά και χρησιμοποιεί έντονες χειρονομίες κατά τη διάρκεια των συζητήσεων. Οι υπόλοιποι εκπαιδευόμενοι ερμηνεύουν αυτή τη συμπεριφορά ως επιθετική ή κυριαρχική και αρχίζουν να τον αποκλείουν από την ομάδα.

Ενδεικτικός διάλογος

Συμμαθητής/-τρια: «Πάντα προσπαθείς να επιβληθείς. Είναι δύσκολο να συνεργαστεί κανείς μαζί σου.»

Carlos: «Απλώς εκφράζομαι φυσικά. Έτσι επικοινωνούμε στο σπίτι μου.»

Στόχος

Να εξεταστούν διαφορετικά επικοινωνιακά πρότυπα χωρίς στερεοτυπικές ερμηνείες και να συζητηθούν τρόποι δημιουργίας ενός περιβάλλοντος όπου όλοι μπορούν να εκφράζονται ελεύθερα, διατηρώντας παράλληλα την άνεση και τον σεβασμό για όλα τα μέλη της ομάδας.

Αριθμός Δραστηριότητας	8
Τίτλος Δραστηριότητας	Προσαρμόζομαι και επικοινωνώ: Επίλυση ενός πραγματικού επαγγελματικού περιστατικού
Διάρκεια	60 λεπτά
Μαθησιακά Αποτελέσματα	Μικρο-μαθησιακά αποτελέσματα (Micro LO): <ul style="list-style-type: none">• Εντοπίζει κατάλληλες στρατηγικές επικοινωνίας για ένα συγκεκριμένο επαγγελματικό πλαίσιο.• Συνεργάζεται χρησιμοποιώντας συμπεριληπτική γλώσσα και συμπεριφορά σε ρεαλιστικά σενάρια.• Σχεδιάζει προσαρμοσμένες επικοινωνιακές προσεγγίσεις για ένα διαφοροποιημένο κοινό.
Απαιτούμενα Υλικά	<ul style="list-style-type: none">• Εκτυπωμένες μελέτες περίπτωσης που περιγράφουν προκλήσεις σε επαγγελματικά περιβάλλοντα ΕΕΚ (Παράρτημα Η: Πραγματικά Σενάρια ΕΕΚ)• Φύλλο ανάλυσης μελέτης περίπτωσης• Flipchart, μαρκαδόροι ή κοινόχρηστος ψηφιακός πίνακας• Χώρος κατάλληλος για ομαδική εργασία
Μεθοδολογία και Οδηγίες Υλοποίησης	<p>Εισαγωγή από τον/την εκπαιδευτή/-τρια</p> <p>Εξηγήστε στους συμμετέχοντες ότι θα εφαρμόσουν τις γνώσεις και τις δεξιότητες που ανέπτυξαν σε πραγματικά επαγγελματικά σενάρια, τα οποία απαιτούν συνεργασία, πολιτισμική ευαισθησία και προσαρμοστικότητα.</p> <p>Συμβουλές για τον/την εκπαιδευτή/-τρια</p> <ul style="list-style-type: none">• Φροντίστε κάθε ομάδα να περιλαμβάνει άτομα με διαφορετικές εμπειρίες και οπτικές (π.χ. διαφορετικά γλωσσικά ή πολιτισμικά υπόβαθρα).• Ενθαρρύνετε τη χρήση οπτικών βοηθημάτων ή πολλαπλών μορφών παρουσίασης κατά την παρουσίαση των λύσεων.
<p>Αναλυτική Περιγραφή της Δραστηριότητας</p> <p>Βήμα 1 – Ανάθεση μελέτης περίπτωσης (10 λεπτά)</p> <p>Κάθε ομάδα λαμβάνει ένα σενάριο, όπως:</p> <ul style="list-style-type: none">• σύγκρουση σε πολυπολιτισμική ομάδα εργασίας,• ένταξη νέου ασκούμενου με μεταναστευτικό υπόβαθρο,• προβληματική επικοινωνία με πελάτη. <p>Τα σενάρια θα πρέπει να αντανakλούν αυθεντικά περιβάλλοντα ΕΕΚ και να περιλαμβάνουν παραδείγματα επικοινωνιακών δυσκολιών ή παρερμηνειών.</p> <p>Βήμα 2 – Ομαδικός σχεδιασμός (25 λεπτά)</p> <p>Χρησιμοποιώντας το φύλλο ανάλυσης, οι εκπαιδευόμενοι:</p> <ul style="list-style-type: none">• εντοπίζουν το βασικό επικοινωνιακό πρόβλημα·	

- αναλύουν τους παράγοντες που συμβάλλουν στη δημιουργία του (π.χ. γλώσσα, τόνος, πολιτισμικές παραδοχές).
- προτείνουν τουλάχιστον δύο συμπεριληπτικές στρατηγικές για την αντιμετώπιση ή πρόληψη του προβλήματος.
- προετοιμάζουν μία σύντομη παρουσίαση ή ένα παιχνίδι ρόλων διάρκειας περίπου 3 λεπτών.

Βήμα 3 – Παρουσιάσεις ομάδων (15 λεπτά)

Κάθε ομάδα παρουσιάζει:

- το σενάριό της,
- την ανάλυση της κατάστασης,
- τις προτεινόμενες στρατηγικές επικοινωνίας.

Ο/Η εκπαιδευτής/-τρια παρέχει σύντομη ανατροφοδότηση και ενθαρρύνει τη συμμετοχή και τα σχόλια των υπόλοιπων ομάδων.

Βήμα 4 – Κλείσιμο και αναστοχασμός (10 λεπτά)

Πραγματοποιήστε συζήτηση αναστοχασμού με ερωτήματα όπως:

- *Ποια στρατηγική θεωρήσατε πιο ρεαλιστική και εφαρμόσιμη;*
- *Τι θα κάνατε διαφορετικά στο δικό σας εκπαιδευτικό ή επαγγελματικό περιβάλλον ΕΕΚ;*

Υποστηρικτικό Υλικό

Παράρτημα Η: Πραγματικά Σενάρια ΕΕΚ

Τα παρακάτω σενάρια προσομοιώνουν πραγματικές επικοινωνιακές προκλήσεις σε περιβάλλοντα Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (ΕΕΚ). Κάθε σενάριο αποτυπώνει συνηθισμένες δυσκολίες επικοινωνίας σε διαφορετικές και πολυπολιτισμικές ομάδες και παρέχει ένα πρακτικό πλαίσιο μέσα στο οποίο οι εκπαιδευόμενοι μπορούν να αναλύσουν την κατάσταση, να προτείνουν λύσεις και να εφαρμόσουν συμπεριληπτικές στρατηγικές.

Σενάριο 1: «Πότε είναι το διάλειμά μου;»

Επαγγελματικό πλαίσιο:

Πρακτική άσκηση στο λιανεμπόριο

Περιγραφή προβλήματος

Η Sara, 17 ετών και εκπαιδευόμενη από την Αλβανία, ξεκίνησε πρόσφατα πρακτική άσκηση σε ένα μεγάλο κατάστημα λιανικής. Την τρίτη ημέρα της πρακτικής της, κάνει το διάλειμά της 30 λεπτά νωρίτερα από το προβλεπόμενο. Ο Ιταλός επόπτης της εκνευρίζεται και τη μαλώνει μπροστά στους πελάτες. Η Sara αισθάνεται σύγχυση και αμηχανία. Πίστευε ότι μπορούσε να κάνει διάλειμμα αφού εξυπηρετούσε τρεις πελάτες, όπως είχε καταλάβει κατά την αρχική ενημέρωση — ωστόσο οι οδηγίες δόθηκαν γρήγορα και μόνο στα ιταλικά.

Ερωτήματα για την ομάδα

1. Τι πήγε στραβά στην επικοινωνία της συγκεκριμένης περίπτωσης;
2. Ποιες παραδοχές έκαναν ο επόπτης και η Sara;

3. Πώς θα μπορούσε να είχε προληφθεί η κατάσταση;
4. Ποιες συμπεριληπτικές στρατηγικές μπορούν να βοηθήσουν στη σαφή παροχή οδηγιών σε πολυγλωσσικές ομάδες;

Σενάριο 2: «Δεν είναι δική μου δουλειά»

Επαγγελματικό πλαίσιο:

Επαγγελματική κατάρτιση στη μαγειρική – Ομάδα κουζίνας

Περιγραφή προβλήματος

Κατά τη διάρκεια μιας ομαδικής δραστηριότητας μαγειρικής, ο Amir, νεαρός εκπαιδευόμενος με μεταναστευτικό υπόβαθρο, αρνείται να βοηθήσει έναν άλλο εκπαιδευόμενο στον καθαρισμό του πάγκου εργασίας. Δηλώνει: «Δεν είναι δική μου δουλειά.» Ο εκπαιδευτής εκνευρίζεται και ερμηνεύει τη στάση του ως τεμπελιά ή ασέβεια. Αργότερα αποκαλύπτεται ότι ο Amir είχε παρερμηνεύσει το σύστημα εναλλαγής καθηκόντων, επειδή ο πίνακας κατανομής εργασιών ήταν αναρτημένος μόνο στα ιταλικά και ο εκπαιδευτής δεν είχε δώσει προφορικές εξηγήσεις.

Ερωτήματα για την ομάδα

1. Ποιο είναι το βασικό επικοινωνιακό πρόβλημα στο συγκεκριμένο σενάριο;
2. Πώς συνέβαλε η έλλειψη σαφήνειας στη δημιουργία του προβλήματος;
3. Ποιες παραδοχές έγιναν από τον εκπαιδευτή και τον Amir;
4. Τι θα μπορούσε να γίνει ώστε να διασφαλιστεί η ισότιμη συμμετοχή και η σαφής κατανομή των εργασιών;

Σενάριο 3: «Πολύ γρήγορα για να παρακολουθήσω»

Επαγγελματικό πλαίσιο:

Μάθημα Πληροφορικής και Ψηφιακών Δεξιοτήτων στην ΕΕΚ

Περιγραφή προβλήματος

Η Lucia, εκπαιδεύτρια ΕΕΚ, πραγματοποιεί μάθημα ψηφιακών δεξιοτήτων σε μια πολυγλωσσική ομάδα εκπαιδευομένων. Μιλά γρήγορα και δίνει οδηγίες ενώ κινείται συνεχώς μέσα στην αίθουσα, θεωρώντας ότι όλοι μπορούν να παρακολουθήσουν. Αρκετοί εκπαιδευόμενοι μένουν πίσω, αλλά ντρέπονται να ζητήσουν επανάληψη. Κάποιοι χρησιμοποιούν διακριτικά εργαλεία αυτόματης μετάφρασης στο διαδίκτυο, ενώ άλλοι αποσύρονται πλήρως από τη διαδικασία. Τα αποτελέσματα του μαθήματος είναι χαμηλά και η Lucia αποδίδει την κατάσταση στην έλλειψη κινήτρου των εκπαιδευομένων.

Ερωτήματα για την ομάδα

1. Ποια επικοινωνιακά εμπόδια εμφανίζονται στη συγκεκριμένη περίπτωση;
2. Τι θα μπορούσε να είχε κάνει η εκπαιδεύτρια ώστε οι οδηγίες να είναι περισσότερο προσβάσιμες;

3. Ποιον ρόλο διαδραματίζουν ο ρυθμός ομιλίας, ο τόνος και ο τρόπος παρουσίασης στη συμπεριληπτική διδασκαλία;
4. Ποιες συμπεριληπτικές πρακτικές θα μπορούσαν να ενισχύσουν τη συμμετοχή και την εμπλοκή των εκπαιδευομένων στο συγκεκριμένο πλαίσιο;

Αριθμός Δραστηριότητας	9
Τίτλος Δραστηριότητας	Μικρό Εργαστήριο: Διδάσκοντας στους άλλους όσα έμαθες
Διάρκεια	60 λεπτά
Μαθησιακά Αποτελέσματα	Μικρο-μαθησιακά αποτελέσματα (Micro LO): <ul style="list-style-type: none">• Εφαρμόζει τεχνικές συμπεριληπτικής επικοινωνίας μέσω της μάθησης μεταξύ συνομηλίκων.• Προσαρμόζει μια δραστηριότητα επικοινωνίας για εκπαιδευομένους με διαφορετικά πολιτισμικά και κοινωνικά υπόβαθρα.
Απαιτούμενα Υλικά	<ul style="list-style-type: none">• Έντυπα σχεδιασμού δραστηριότητας (Παράρτημα Θ: Φύλλο Σχεδιασμού Μικρού Εργαστηρίου Συνομηλίκων)• Flipchart ή χαρτί παρουσίασης• Μαρκαδόροι, αυτοκόλλητα σημειώσεων (post-it) ή ψηφιακά συνεργατικά εργαλεία
Μεθοδολογία και Οδηγίες Υλοποίησης	<p>Εισαγωγή από τον/την εκπαιδευτή/-τρια</p> <p>Παρουσιάστε την έννοια της «μάθησης μέσω της διδασκαλίας». Εξηγήστε ότι οι εκπαιδευόμενοι θα σχεδιάσουν και θα υλοποιήσουν μια σύντομη δραστηριότητα επικοινωνίας για τους συνομηλίκους τους, εφαρμόζοντας συμπεριληπτικές αρχές και προσαρμόζοντας το περιεχόμενο σε ένα διαφοροποιημένο κοινό.</p> <p>Συμβουλές για τον/την εκπαιδευτή/-τρια</p> <ul style="list-style-type: none">• Παρέχετε παραδείγματα και υποστήριξη κατά τη διάρκεια του σχεδιασμού.• Προσφέρετε πρότυπα με καθοδηγητικά ερωτήματα, ώστε να διευκολυνθεί η οργάνωση της δραστηριότητας από τις ομάδες.

Αναλυτική Περιγραφή της Δραστηριότητας

Βήμα 1 – Σχεδιασμός σε ζεύγη ή τριάδες (25 λεπτά)

Κάθε ομάδα λαμβάνει το πρότυπο σχεδιασμού δραστηριότητας και επιλέγει μία δεξιότητα επικοινωνίας, όπως:

- ενεργητική ακρόαση,
- διαχείριση συγκρούσεων,
- γλώσσα σώματος,
- συμπεριληπτική γλώσσα.

Στη συνέχεια, σχεδιάζει μια σύντομη δραστηριότητα διάρκειας περίπου 10 λεπτών με στόχο να διδάξει τη συγκεκριμένη δεξιότητα.

Οι ομάδες καλούνται να απαντήσουν σε ερωτήματα όπως:

- Ποιο είναι το κοινό-στόχος της δραστηριότητας;
- Ποια επικοινωνιακή πρόκληση επιχειρεί να αντιμετωπίσει;
- Με ποιους τρόπους διασφαλίζεται η συμπερίληψη;

Βήμα 2 – Μικροδιδασκαλίες (25 λεπτά)

Κάθε ζεύγος ή τριάδα παρουσιάζει τη δραστηριότητά του σε μικρές ομάδες εναλλαγής.

Οι συμμετέχοντες:

- δοκιμάζουν τις δραστηριότητες των άλλων ομάδων.
- συμμετέχουν ενεργά στις ασκήσεις.
- μετακινούνται διαδοχικά από ομάδα σε ομάδα.

Βήμα 3 – Ανατροφοδότηση και συζήτηση (10 λεπτά)

Κάθε συμμετέχων παρέχει σύντομη ανατροφοδότηση σχετικά με τη δραστηριότητα που παρακολούθησε:

- *Ήταν η δραστηριότητα ενδιαφέρουσα και συμμετοχική;*
- *Ήταν συμπεριληπτική και κατανοητή;*
- *Πώς θα μπορούσατε να την προσαρμόσετε στη δική σας μαθησιακή ομάδα ή επαγγελματικό περιβάλλον;*

Υποστηρικτικό Υλικό

Παράρτημα Θ: Φύλλο Σχεδιασμού Μικρού Εργαστηρίου Συνομηλίκων

Χρησιμοποιήστε αυτό το φύλλο για να σχεδιάσετε μια σύντομη δραστηριότητα συμπεριληπτικής επικοινωνίας διάρκειας 10 λεπτών για τους συνομηλίκους σας.

Να είστε σαφείς, δημιουργικοί και συνεργατικοί!

Ενότητα	Καθοδηγητικά ερωτήματα	Σημειώσεις
Θέμα & δεξιότητες	Ποια είναι η βασική δεξιότητα επικοινωνίας στην οποία θέλετε να εστιάσετε; (π.χ. ενεργητική ακρόαση, γλώσσα σώματος κ.λπ.)	
Κοινό-στόχος	Σε ποιο κοινό απευθύνεται η δραστηριότητα; (π.χ. ηλικία, πολιτισμικό υπόβαθρο, γλωσσικό επίπεδο) Ποιες είναι οι ανάγκες του κοινού αυτού;	
Πρόκληση που αντιμετωπίζεται	Ποιο επικοινωνιακό εμπόδιο ή ποια δυσκολία βοηθά να ξεπεραστεί η δραστηριότητα; Γιατί είναι σημαντική ή σχετική με το συγκεκριμένο πλαίσιο;	

Περιγραφή δραστηριότητας	Τι ακριβώς θα κάνουν οι συμμετέχοντες; Ποια βήματα ή ποιες εργασίες περιλαμβάνει η δραστηριότητα;	
Εργαλεία & υλικά	Ποια εργαλεία θα χρησιμοποιήσετε; (π.χ. εικόνες, παιχνίδια, παιχνίδι ρόλων) Θα είναι προσβάσιμα και κατάλληλα για όλους τους συμμετέχοντες;	
Στρατηγική συμπερίληψης	Πώς θα διασφαλίσετε ότι η δραστηριότητα θα είναι συμπεριληπτική για άτομα με διαφορετικά μαθησιακά στυλ ή πολιτισμικά υπόβαθρα;	
Αντίκτυπος & ανατροφοδότηση	Πώς θα διαπιστώσετε αν η δραστηριότητα ήταν επιτυχημένη; Θα ζητήσετε ανατροφοδότηση ή θα παρατηρήσετε τη συμμετοχή και την εμπλοκή των συμμετεχόντων;	

Αριθμός Δραστηριότητας	10
Τίτλος Δραστηριότητας	Προσωπικός Αναστοχασμός: Η εργαλειοθήκη μου για συμπεριληπτική επικοινωνία
Διάρκεια	60 λεπτά
Μαθησιακά Αποτελέσματα	<p>Μικρο-μαθησιακά αποτελέσματα (Micro LO):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Συνοψίζει βασικές αρχές και στρατηγικές επικοινωνίας που αναπτύχθηκαν κατά τη διάρκεια της ενότητας. • Δημιουργεί ένα προσωπικό σχέδιο δράσης για την εφαρμογή προσαρμοστικών και συμπεριληπτικών στρατηγικών επικοινωνίας σε μελλοντικά εκπαιδευτικά ή επαγγελματικά περιβάλλοντα.
Απαιτούμενα Υλικά	<ul style="list-style-type: none"> • Έντυπο ερωτήσεων αναστοχασμού (Παράρτημα I: Πρότυπο Αναστοχασμού και Σχεδίου Δράσης) • Προαιρετικά: φορητοί υπολογιστές ή tablets για καταγραφή βίντεο • Ήσυχος χώρος για ατομική εργασία
Μεθοδολογία και Οδηγίες Υλοποίησης	<p>Εισαγωγή από τον/την εκπαιδευτή/-τρια</p> <p>Ολοκληρώστε την ενότητα ενθαρρύνοντας τους συμμετέχοντες να αναστοχαστούν σε προσωπικό επίπεδο σχετικά με όσα έμαθαν και με τον τρόπο που μπορούν να εφαρμόσουν τις νέες γνώσεις και δεξιότητες στην εκπαιδευτική, προσωπική ή επαγγελματική τους ζωή.</p> <p>Συμβουλές για τον/την εκπαιδευτή/-τρια</p> <ul style="list-style-type: none"> • Δημιουργήστε ένα ήρεμο και ασφαλές περιβάλλον για ατομικό αναστοχασμό. • Προσφέρετε τη δυνατότητα είτε γραπτής είτε προφορικής / βιντεοσκοπημένης αναστοχαστικής έκφρασης, ώστε να

	ανταποκρίνεται σε διαφορετικές προτιμήσεις επικοινωνίας και μάθησης.
<p>Αναλυτική Περιγραφή της Δραστηριότητας</p> <p>Βήμα 1 – Καθοδηγούμενος αναστοχασμός (25 λεπτά) Οι εκπαιδευόμενοι συμπληρώνουν ατομικά το φύλλο εργασίας, απαντώντας σε ερωτήματα όπως:</p> <ul style="list-style-type: none">• Ποια τρία εργαλεία ή στρατηγικές επικοινωνίας αποκομίσατε από αυτή την ενότητα;• Σε ποιες περιπτώσεις έχετε διαπιστώσει ότι δυσκολεύεστε στη συμπεριληπτική επικοινωνία και γιατί;• Πώς μπορείτε να εφαρμόσετε αυτές τις δεξιότητες στο μελλοντικό σας πλαίσιο ΕΕΚ ή στον εργασιακό σας χώρο; <p>Βήμα 2 – Ανταλλαγή απόψεων σε ζεύγη (προαιρετικό) (10 λεπτά) Οι συμμετέχοντες μπορούν, εφόσον αισθάνονται άνετα, να μοιραστούν ένα σύντομο μέρος του αναστοχασμού τους σε ζεύγη.</p> <p>Βήμα 3 – Προσωπικό σχέδιο δράσης (20 λεπτά) Χρησιμοποιώντας ένα απλό πρότυπο σχεδιασμού, οι εκπαιδευόμενοι καθορίζουν:</p> <ul style="list-style-type: none">• έναν βραχυπρόθεσμο και έναν μακροπρόθεσμο στόχο σχετικό με τη συμπεριληπτική επικοινωνία·• έναν πόρο ή μια μορφή υποστήριξης που χρειάζονται·• τον τρόπο με τον οποίο θα παρακολουθούν ή θα αξιολογούν την πρόδοό τους. <p>Βήμα 4 – Κλείσιμο της ενότητας (5 λεπτά) Προσκαλέστε κάθε συμμετέχοντα να ολοκληρώσει την ακόλουθη φράση:</p> <ul style="list-style-type: none">• «Από αυτή την ενότητα κρατώ μαζί μου...»	

Υποστηρικτικό Υλικό

Παράρτημα Ι: Πρότυπο Αναστοχασμού και Σχεδίου Δράσης

Το παρόν πρότυπο θα σας βοηθήσει να αναστοχαστείτε σχετικά με όσα μάθατε κατά τη διάρκεια της ενότητας και να σχεδιάσετε πώς θα αξιοποιήσετε στρατηγικές συμπεριληπτικής επικοινωνίας στις μελλοντικές σας σπουδές, στην εργασία ή στην προσωπική σας ζωή.

Μέρος 1: Προσωπικός Αναστοχασμός

1. Ποιες τρεις στρατηγικές ή ποια εργαλεία επικοινωνίας αποκομίσατε από αυτή την ενότητα;

2. Ποια από αυτά
θεωρήσατε πιο χρήσιμα
ή ουσιαστικά; Γιατί;

3. Σε ποιες στιγμές
αισθανθήκατε
μεγαλύτερη δυσκολία
στη συμπεριληπτική
επικοινωνία;

4. Πώς μπορείτε να
εφαρμόσετε όσα μάθατε
σε μελλοντικά
περιβάλλοντα ΕΕΚ, στην
εργασία ή στις
κοινωνικές σας
αλληλεπιδράσεις;

5. Ποιες επικοινωνιακές
συνήθειες θα θέλατε να
αλλάξετε ή να
βελτιώσετε;

Μέρος 2: Το προσωπικό μου σχέδιο δράσης για συμπεριληπτική επικοινωνία

Σκεφτείτε πώς επιθυμείτε να συνεχίσετε να βελτιώνετε την επικοινωνία σας και με ποιους τρόπους μπορείτε να εφαρμόσετε στην πράξη όσα μάθατε.

ΤΥΠΟΣ ΣΤΟΧΟΥ	Ο ΣΤΟΧΟΣ ΜΟΥ
Βραχυπρόθεσμος στόχος (επόμενοι 1–3 μήνες)	
Μακροπρόθεσμος στόχος (επόμενοι 6–12 μήνες)	
Υποστήριξη ή πόροι που χρειάζομαι	

Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης	
Πώς θα γνωρίζω ότι σημειώνω πρόοδο;	